

MŰVÉSZETEK

VIZUÁLIS KULTÚRA

VIZUÁLIS KULTÚRA

1-4. évfolyam

Az ÉKP tanterv és a NAT 2003 viszonyának jellemzői

A *Vizuális kultúra* tanterv a **Művészetek** műveltségi terület **Vizuális kultúra** rész műveltségi területére terjed ki. A tanterv a rész műveltségi terület követelményeit teljes mértékben lefedi. A NAT követelményeken felül részletes követelményeket ír elő a tanterv a *környezet rendeltetésszerű használatára* vonatkozóan. A környezetet jóval tágabban értelmezi (a természeti környezettől, az épített környezeten át a mindennapi használati tárgyakig). A kifejezés, képzőművészet tanulását kora kisiskolás kortól *XX. századi és kortárs képzőművészeti alkotások* (valóságos alkotások és reprodukciók) *ismétlődő észlelése* révén segíti. A tanterv tematikus tananyaga minden évfolyamon lehetőséget teremt a *látható világ valamennyi dimenziójának (fény, szín, forma, tér, mozgás)* tanulmányozására, és - változatos technikákkal történő - kifejezésére. A vizuális kultúra tantárgy a NAT 2003 alapvető célkitűzéseinek megfelelően természetesen tevékenységorientált tantárgy, ahol a tevékenységek különböző – elsősorban vizuális - képességek és kompetenciák fejlesztését hivatottak szolgálni. A tananyag spirális szerkezete lehetőséget ad a képességek, kompetenciák folyamatos fejlesztésére és a differenciálásra, hiszen a tevékenység típusok évről évre visszatérnek egyre mélyebb tartalom közvetítésével, és egyre speciálisabb tevékenységek formájában. A tanterv a NAT műveltségi területek oktatásának *közös követelményei* közül a **Környezeti nevelésre** és a **Kommunikációs kultúra** (azaz a vizuális kommunikációs kultúra) fejlesztésére helyezi a fő hangsúlyt. Ezen kívül segíti a **Hon- és népismeret** követelményeinek teljesítését (bár erre elsősorban az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program Népismeret-néprajz*, valamint *Honismeret és Helytörténet* tantervei hivatottak). Segíti továbbá a **Tanulás** és a **Pályaorientáció** közös követelményeinek teljesítését, azáltal, hogy valamennyi évfolyamon - a vizuális kultúra tanulásától - a vizuális kommunikációtól, valamint a képzőművészetek nyújtotta *önművelési* lehetőségeket kínálja fel a tanulóknak. Ezek mellett jelentős mértékben hozzájárul az *énkép és önismeret, európai azonosságtudat – egyetemes kultúra*, illetve az *információs és kommunikációs kultúra* fejlesztéséhez is. A vizuális kultúra tantárgy felhasználja a más tantárgyakból származó ismereteket: így kapcsolat teremthető az *Ember és társadalom, a Magyar nyelv és irodalom*, illetve a *Művészettörténet és Mozgóképek és médiismeret* tantárgyak között. A NAT vonatkozó *Továbbhaladási feltételekben* megfogalmazott kívánalmak is messzemenően megfelel. A tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. Projekt módszer eszközt is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (pl. látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. Az általános iskola alsó tagozatában a médiatudatosság fejlesztése elsősorban a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozásán és a médiaszövegek kifejező eszközeivel való ismerkedésén keresztül zajlik. A digitális kompetenciát fejleszti a kreatív internethasználatban rejlő lehetőségekkel való foglalatosság. Állampolgári kompetencia fejlesztése.

A tanterv alkalmazásához szükséges feltételek

A *Vizuális kultúra* tantervet a *környezetkultúra iránt érzékeny, a vizuális kultúra egyes részterületein felkészült*, rajztanári diplomával (az 1-3. évfolyamon lehetőleg rajz szakkollégiumi végzettséggel) rendelkező pedagógus eredményesen taníthatja. A tanterv szerinti tanulást segítő pedagógusnak felkészültnek kell lennie a *vizuális információk* tekintetében, továbbá a legváltozatosabb *vizuális médiumok* ismeretében és a *kortárs vizuális művészetekben*. A *környezet rendeltetésszerű használatának képességeit*, szintén birtokolnia kell. A tanítandó *vizuális technikákat és műveleteket* biztonsággal kell használnia, és legalább egy képzőművészeti és/vagy kézműves technikát *alkotó módon* kell művelnie. A tanterv különösebb tér- és időszervezést nem igényel. Amennyiben az osztálylétszám indokolja, célszerű az 1. évfolyamon (esetleg a 2-3. évfolyamon) a tanuló csoportot megbontani. A tantervben szereplő tevékenységek tanuláshoz nem szükséges külön terem. A *rajz szaktanterem* megléte viszont nem hátrány. Fontos azonban *elkülönített térben* (rajzsztárban) tárolni a program kivitelezéséhez szükséges anyagokat és eszközöket. A tanterv tanuláshoz-tanításához *saját fejlesztésű tankönyvek* és *tanítási segédletek* állnak rendelkezésre, amelyek a tankönyvpiacon megtalálhatók (*A látás világa* című tankönyvcsalád könyvei).

A tanterv referenciái

Ⓜ A *Vizuális kultúra* tanterv - az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program* egyik tantárgyi programjaként - *Zsolnai József* pedagógiai koncepciója alapján készült, felhasználva a pedagógiai programcsomag akciókutatással elért fejlesztési eredményeit.

Ⓜ A tanterv kidolgozója: *Heffner Anna*, módosította *Horkai Anita* és *Horváthné Tóth Gabriella*, a Budapest XXII. Rózsakerti Általános Iskola környezet- és vizuális kultúra-tanára.

Ⓜ A tantervet felhasználni kívánók továbbképzést, szaktanácsadást igényelhetnek az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program* bázishelyétől: Veszprémi Egyetem *Értékközvetítő és Képességfejlesztő Program Országos Központja* – *ÉKP Központ* – 8500 Pápa, Mézeskalács u. 2/a.

A vizuális kultúra tanulásának céljai az 1-4. évfolyamon**Vizuális nyelv, vizuális kommunikáció**

Ismerjék meg a tanulók a vizuális nyelv alapelemeit: a képelemeket (a pontot, a vonalat és a foltot), a térelemeket (a térvonalat, a lapot és a testet), valamint ezek különféle minőségeit és relációit. Szerezzenek jártasságot az ábrázolásban, a képi közlések kidolgozásában és elkészítésében. Váljanak képessé a legfontosabb síkbeli és térbeli kifejezőeszközök, az alapvető ábrázolási módok, kompozíciós és szerkesztési eljárások használatára. Szerezzenek jártasságot a látható világ elemeinek (a fénynek, a színnek, a formának, a térnek és a mozgásnak) a megfigyelésében, a látvány, a jelenség leírásában. Tanuljanak meg tárgyakat, műalkotásokat látható tulajdonságaik alapján jellemezni. Tanulják meg a látványt, a jelenséget, az ábrát, az informáló jeleket elemezni, jelentésüket megérteni. Legyenek képesek a vizuális kommunikáció (újság, reklám, közlekedési jelek stb.) jellegzetes műfaji sajátosságait egymástól megkülönböztetni. Szerezzenek jártasságot különféle ábrakészítési technikákban (szabadkézi rajzban, grafikai, szerkesztési eljárásokban).

Kifejezés, képzőművészet

Váljanak képessé a tanulók élményeik képi megfogalmazására. Tanulják meg élményeiket, érzelmeiket, fantáziaképeiket, gondolataikat változatos vizuális eszközökkel kifejezni. Váljanak képessé a látvány, a műalkotás, saját alkotások, illetve társak alkotásainak leírására, átélésére, verbális értékelésére. Tanulják meg egymástól megkülönböztetni a vizuális művészetek műfajait (a grafikát, a festészetet, a szobrászatot, az építészetet, a fotót, a filmet, a színházat, a táncot) alapvető műfaji sajátosságai, tulajdonságaik alapján. Szerezzenek jártasságot több vizuális kifejezési technika, illetve eljárás (rajzolás, nyomtatás, festés, kollázskészítés, mintázás, objectkészítés) alkalmazásában. Váljanak képessé a feladatok egyéni értelmezésére, az alkotó tevékenység folyamatának önálló előkészítésére és véghezvitelére.

Tárgy- és környezetkultúra

Váljanak képessé a tanulók környezetük és a környezetükben található tárgyak megfigyelésére, leírására és elemzésére a forma, a jelentés, a rendeltetés, az anyag és a díszítés szempontjaira tekintettel. Szerezzenek tapasztalatot a tárgykultúra modellezőanyagairól (a papírról, a fáról, az agyagról, a textiltől, a fémről). Legyenek képesek elkészíteni egy-két egyszerű tárgyat minta után és önálló terv alapján is. Szerezzenek jártasságot a tárgytervezési folyamat műveleteiben (helyzetfelismerés, tervezés, kivitelezés, értékelés), tudják betartani e műveletek helyes sorrendjét. Szerezzenek jártasságot egyszerű, eszköz nélküli vagy kéziszerszámmal végzett anyagalkotásokban. Alakuljon ki bennük pozitív attitűd a környezet és a környezet tárgyai, valamint azok óvása iránt.

Tanulási cél, tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény

1. évfolyam

A vizuális kultúra tanulásának céljai az 1. évfolyamon

Ismerkedjenek meg a tanulók a vizuális kultúra nyelv- és eszközrendszerével. Szerezzenek jártasságot az egyszerű kétdimenziós (grafikai), háromdimenziós (plasztikai), valamint a színes közlések nyelv- és eszközrendszerének elemi szintű használatában. Tanulják meg élményeiket, érzelmeiket, fantáziaképeiket, gondolataikat verbális és változatos vizuális eszközökkel kifejezni. Tapasztalják meg a tanulók a vizuális kultúra néhány működési területét. Szerezzenek jártasságot - közvetlen (elsősorban iskolai) környezetükben - a tárgy- és környezetkultúra és a vizuális kommunikáció néhány területének használatában és felhasználásában. Műalkotások és reprodukcióik rendszeres észlelése révén alakuljon ki bennük pozitív attitűd a műalkotások iránt. Az életünket jelentősen befolyásoló jelenség a média, amely a vizuális kultúra megkerülhetetlen rész

e. Az első két osztályban a médianevelés kiemelt célja a saját médiaélmények feldolgozásán keresztül a reflektív médiahasználat fejlesztése, annak tudatosítása, hogy az élményfeldolgozás során a médiaélmények átalakíthatóak. Az olvasástanulás időszakában különösen fontos az audiovizuális kultúra és a könyvkultúra kapcsolatának bemutatása. Virtuális terekhez kapcsolódó élmények feldolgozása.

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	A VIZUÁLIS KULTÚRA NYELV- ÉS ESZKÖZRENDSZERE, MEGISMERÉS, BEFOGADÁS	A VIZUÁLIS KULTÚRA NYELV- ÉS ESZKÖZRENDSZERÉNEK MEGISMERÉSE, BEFOGADÁSA		
1.	<i>A kétdimenziós (grafikai) közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A kétdimenziós (grafikai) közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a megismert vizuális elemek, elemrelációk, anyagok és eszközök használatának gyakorlása</i>		
1.1.	anyagok (festékek, tinták, pálcák, grafitok, szövetek, papírok) és eszközök (ceruza, ecset, toll, kréta); nyomhagyás	különböző anyagok (festékek, tinták, pálcák, grafitok, szövetek, papírok) és eszközök (ceruza, ecset, toll, kréta) vizsgálata, a nyomhagyás gyakorlása ezekkel az anyagokkal és eszközökkel, az élmények szóbeli megfogalmazása	Kevés felesleges folttal nyomot tud hagyni néhány anyaggal (festékekkel, grafitokkal, szövetekkel, papírral) és eszközzel (ceruzával, ecsettel, tollal, krétával) a síkfelületen. A használt anyagokat és eszközöket felismeri.	Maszatolás nélkül nyomot tud hagyni különböző anyagokkal (festékekkel, tintákkal, pálcákkal, grafitokkal, szövetekkel, papírokkal) és eszközökkel (ceruzával, ecsettel, tollal, krétával) a síkfelületen. A nyomoknak különböző variációit el tudja készíteni. Pontosan felismeri és meg tudja nevezni a használt anyagokat és eszközöket.

VIZUÁLIS KULTÚRA

<p>1.2. néhány vizuális technika (rajzolás grafittal, színes ceruzával, filctollal, pálcikával, tollal, zsírkrétával; nyomhagyás különféle eszközzel, különböző faktúrájú felülettel; festés vízfestékekkel, temperával, papír- és textilragasztás) alapvető műveletei (folytonos és megszakított vonalhúzás, satírozás, vonalkázás, ragasztás, sötétítés, világosítás, derítés, telítés, csurgatás, összefolytatás, spriccelés, keverés)</p>	<p>néhány vizuális technika (rajzolás grafittal, színes ceruzával, filctollal, pálcikával, tollal, zsírkrétával; nyomhagyás különféle eszközzel, különböző faktúrájú felülettel; festés vízfestékekkel, temperával papír- és textilragasztás) alapvető műveleteinek (folytonos és megszakított vonalhúzás, satírozás, vonalkázás, ragasztás sötétítés, világosítás, derítés, telítés, csurgatás, összefolytatás, spriccelés, keverés) gyakorlása, a tapasztalatok megbeszélése</p>	<p>Ismeri és kis segítséggel alkalmazni tudja néhány vizuális technika (rajzolás grafittal, színes ceruzával, filctollal, zsírkrétával; nyomhagyás különféle eszközzel, különböző faktúrájú felülettel; festés vízfestékekkel, papírragasztás) alapvető műveleteit (folytonos és megszakított vonalhúzás, vonalkázást, ragasztást, csurgatást, összefolytatást, spriccelést).</p>	<p>Ismeri és többféle változatban alkalmazni tudja néhány vizuális technika (rajzolás grafittal, színes ceruzával, filctollal, pálcikával, tollal, zsírkrétával; nyomhagyás különféle eszközzel, különböző faktúrájú felülettel; festés vízfestékekkel, temperával, papír- és textilragasztás) alapvető műveleteit (folytonos és megszakított vonalhúzás, satírozást, vonalkázást, ragasztást, derítést, telítést, csurgatást, összefolytatást, spriccelést, keverést).</p>
<p>1.3. síkban jelölő vizuális elemek (pont, vonal, folt); a vizuális elemek egyszerű tulajdonságai (egyenes, görbe, egyenletes, egyenetlen, folytonos, törött, vékony, vastag, szabályos, szabálytalan, sűrű, ritka, kicsi, nagy, hosszú, rövid, sötét, világos, színes, színtelen), tulajdonságok megfigyelése, jellemzése</p>	<p>a síkban jelölő vizuális elemek (pont, vonal, folt) előállításának gyakorlása különböző anyagokkal, eszközökkel, illetve különböző technikák műveleteivel; a vizuális elemek egyszerű tulajdonságainak (egyenes, görbe, egyenletes, egyenetlen, folytonos, törött, vékony, vastag, szabályos, szabálytalan, sűrű, ritka, kicsi, nagy, hosszú, rövid, sötét, világos, színes, színtelen) vizsgálata; a vizuális elemek nevének és egyszerű tulajdonságaik leírásának megtanulása</p>	<p>Felismeri, meg tudja nevezni és elő tudja állítani néhány anyag és eszköz segítségével a pontot, a vonalat és a foltot, tudja jelölni a vizuális elemek néhány egyszerű tulajdonságát.</p>	<p>Felismeri, meg tudja nevezni és elő tudja állítani többféle anyag és eszköz segítségével a pontot, a vonalat és a foltot, tudja jelölni a vizuális elemek többféle tulajdonságát többféle variációban. El tudja mondani, hogy a pont, a vonal és a folt síkban jelölő vizuális elem.</p>
<p>1.4. egyszerű természeti és mesterséges formák; a formák neve (természeti forma, mesterséges forma, síkforma, geometrikus forma) és egyszerű tulajdonságaik (szabályos, szabálytalan, kicsi, nagy, szögletes, íves)</p>	<p>egyszerű természeti és mesterséges formák, valamint tulajdonságaik megfigyelése, jellemzése; a formák csoportosítása tulajdonságaik és eredetük alapján, rajzolás, illetve karakteres lapocskák rakosgatása révén; a formák nevének (természeti forma, mesterséges forma, síkforma, geometrikus forma) és egyszerű tulajdonságaik (szabályos, szabálytalan, kicsi, nagy, szögletes, íves) leírásának megtanulása</p>	<p>Meg tudja különböztetni egymástól az egyszerű természetes és mesterséges formákat. Kis segítséggel tudja ezeket csoportosítani. Megfigyelés után le tudja írni a látott formák egy-két látható tulajdonságát.</p>	<p>Meg tudja különböztetni egymástól az egyszerű természetes és mesterséges formákat. Tudja ezeket csoportosítani, és meg is nevezi a formacsoportokat. Megfigyelés után le tudja írni a látott formák négy-öt látható tulajdonságát.</p>
<p>1.5. egyszerű fény- és árnyékjelenségek</p>	<p>egyszerű fény- és árnyékjelenségek megfigyelése, egyszerű fény- és árnyékjelenségek rögzítése rajzolással; az észlelt fény- és árnyékjelenség megnevezése, jellemzése</p>	<p>Felismeri és meg tudja nevezni a fényt és az árnyékot.</p>	<p>Felismeri és meg tudja nevezni a fényt és az árnyékot. Megfigyelés után tudja jelölni egyszerű formák önárnyékait és vetett árnyékait.</p>

VIZUÁLIS KULTÚRA

1.6.	formák térbeli helyzete	különböző formák térbeli helyzetének megfigyelése, az egyszerű térbeli helyzetek (előtte, mögötte, alatta, fölötte, mellette) megnevezése, jellemzése, lerajzolása, kirakása testekből, síklapokból	Észlelni tudja a hozzá közel lévő testes formák térbeli helyzetét. Meg tudja nevezni a legegyszerűbb térbeli helyzeteket. Ezekhez hasonlót ki tud rakni testekből.	Észlelni tudja a testes formák térbeli helyzetét. Meg tudja nevezni a legegyszerűbb térbeli helyzeteket. Ezekhez hasonlót ki tud rakni testekből, síklapokból. A legegyszerűbb téri helyzetekről vázlatos vonalas rajzot és kollázst tud készíteni.
1.7.	egyszerű mozgások	egyszerű mozgások megfigyelése és ábrázolása a síkfelületen különféle eszközök és anyagok nyomhagyásával	Észleli és meg tudja nevezni a látható mozgást, mozdulatváltozást. Körülrajzolással rögzíteni tudja egy-egy elmozduló forma mozdulatfázisait.	Észleli és meg tudja nevezni a látható mozgást, mozdulatváltozást. Körülrajzolással rögzíteni tudja egy elmozduló forma mozdulatfázisait. Megfigyelt mozgó formák mozgásfázisait, egymáshoz viszonyított helyzetét le tudja írni. Ezeket jelölni is tudja foltszerű nyomhagyással, rajzolással.
1.8.	a látható világ elemei (fény, szín, forma, tér, mozgás)	a látható világ elemeinek (fény, szín, forma, tér, mozgás) megfigyelése, csoportosítása, jellemzése	Egyszerű vizuális jelenségeken felismeri és meg tudja nevezni a fényt, a színt és a formát. Rajzolással-festéssel fel tudja idézni a formát és a színt.	Egyszerű vizuális jelenségeken felismeri és meg tudja nevezni a fényt, a színt, a formát, a teret és a mozgást. Rajzolással, festéssel fel tudja idézni a formát és a színt, gesztussal a mozgást, testek rakosgatásával a teret. A megfigyelt vizuális jelenségeket csoportosítani tudja aszerint, hogy a látható világ mely dimenzióját képviselik.
2.	<i>A háromdimenziós (plasztikai) közlések nyelv- és eszközrendszerére</i>	<i>A háromdimenziós (plasztikai) közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a megismert vizuális elemek, elemrelációk, anyagok és eszközök használatának gyakorlása</i>		
2.1.	anyagok (papír, karton, hullámkarton, fotókarton, fólia, festék, agyag, gyurma, fa, fémhuzal) és eszközök (ceruza, radír, ecset, filctoll, kréta, olló, faragókés, ragasztó, mintázófa) használata	különféle anyagok (papír, karton, hullámkarton, fotókarton, fólia, agyag, gyurma, fa, festék, fémhuzal) és eszközök (ceruza, radír, ecset, filctoll, kréta, olló, sniccer, faragókés, ragasztó, mintázófa) vizsgálata, a térbezárás, térkitöltés, valamint a felületalakítás gyakorlása ezekkel az anyagokkal és eszközökkel, a tapasztalatok megbeszélése	Felismeri és meg tudja nevezni az egyszerűbb vizuális technikákhoz használt anyagokat és eszközöket. Tudja használni a ceruzát, a filctollat, a zsírkrétát, a gyurmát, kis segítséggel az ecsetet, a vízfestéket, az ollót és a ragasztót.	Felismeri és meg tudja nevezni az egyszerűbb vizuális technikákhoz használt anyagokat és eszközöket. Tudja használni a ceruzát, a radírt, a filctollat, a zsírkrétát, a vízfestéket és a temperafestéket, az agyagot és a gyurmát, az ecsetet, az ollót, a ragasztót, a fóliát, a kartont, a mintázófat és a faragókést.

2.2.	néhány térbeli vizuális technika alapvető műveletei (mintázás, nyomhagyás, papírhajtogatás, papírragasztás, tűzés, rétegelés)	néhány térbeli vizuális technika alapvető műveleteinek (mintázás, nyomhagyás, papírhajtogatás, papírragasztás, tűzés, rétegelés) gyakorlása, a tapasztalatok megbeszélése	Egyszerű testes formákat meg tud mintázni gyurmából. A megmintázott forma felületén különféle nyomokat, karcokat tud hagyni. Puha papírt megadott irányban össze tud hajtogatni. Két-három dobozt kis segítséggel egymáshoz tud illeszteni ragasztással.	Egyszerű testes formákat meg tud mintázni agyagból, gyurmából. A megmintázott forma felületén különféle nyomokat, karcokat tud hagyni. Puha papírt és kartont megadott irányban össze tud hajtogatni, egymáshoz ragasztani. Négy-öt dobozt és lapot egymáshoz tud illeszteni ragasztással, tűzéssel.
2.3.	térben jelölő vizuális elemek (térvonat, lap, test); a térbeli vizuális elemek egyszerű tulajdonságai (egyenes, görbe, egyenletes, egyenetlen, folytonos, törött, vékony, vastag, szabályos, szabálytalan, testes, lapos, kicsi, nagy, hosszú, rövid, magas, alacsony)	a térben jelölő vizuális elemek (térvonat, lap, test) előállításának gyakorlása különböző anyagokkal, eszközökkel, illetve különböző technikák műveleteivel; a térbeli vizuális elemek egyszerű tulajdonságainak (egyenes, görbe, egyenletes, egyenetlen, folytonos, törött, vékony, vastag, szabályos, szabálytalan, testes, lapos, kicsi, nagy, hosszú, rövid, magas, alacsony) vizsgálata; a térbeli vizuális elemek nevének és egyszerű tulajdonságaik leírásának megtanulása	Kis segítséggel felismeri és meg tudja nevezni a térvonat, a lapot és a testet. Le tudja írni a térformák egyszerű látható tulajdonságait. Drótból egyszerű térvonat tud hajlítani. Kis segítséggel papírlapokat, kartonokat hajtással, hajlítással térbe tud állítani. Gyurmából egyszerű testes formákat tud mintázni.	Felismeri és meg tudja nevezni a térvonat, a lapot és a testet. Le tudja írni a térformák látható tulajdonságait. Drótból egyszerű térvonat tud hajlítani. Két-három térvonat egymáshoz tud illeszteni. Papírlapokat, kartonokat hajtással, hajlítással térbe tud állítani. Gyurmából testes formákat tud mintázni.
2.4.	térbeli viszonyok	a térbeli viszonyok megfigyelése; térrelációk létrehozása lapok és testek rakosgatásával, illesztésével	Kis segítséggel két-három dobozt és/vagy lapot egymáshoz tud illeszteni ragasztással.	Négy-öt dobozt egymáshoz tud illeszteni ragasztással, tűzéssel. Megfigyelt egyszerű térhelyzeteket ki tud rakni építőközből vagy más tárgyakból.
3.	<i>A színes közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A színes közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a színnel történő vizuális kifejezés gyakorlása</i>		
3.1.	színek és színnevek a hattagú színek körében, valamint a fekete, a szürke és a fehér; a színek egyszerű tulajdonságai	a színek felismerésének, megnevezésének gyakorlása a hattagú színek körében, valamint a semleges színek körében; a színek egyszerű tulajdonságainak megfigyelése, jellemzése, leírása színkeveréssel, színes lapok, festett, színezett foltok csoportosításával	Felismeri és meg tudja nevezni a piros, a kék, a sárga, a zöld, a narancs és az ibolyaszíneket, valamint a fehéret, a feketét és a szürkét.	Felismeri és meg tudja nevezni a piros, a kék, a sárga, a zöld, a narancs és az ibolyaszíneket, valamint a fehéret, a feketét és a szürkét. Meg tudja különböztetni egymástól a sötét és a világos, az élénk és tompa, a tiszta és a szürkés színeket.
3.2.	színes folt festése	színes foltok festésének gyakorlása vízfestékkel és/vagy temperafestékkel, az élmények megbeszélése	Kis segítséggel egyenletes foltot tud festeni vízfestékkel. Tudja a festéket hígítani.	Egyenletes foltot tud festeni vízfestékkel és temperával. Tudja a festéket hígítani, a felületre fröcskölni, összefolytatni. A temperafestésnél két-három színréteket egymásra tud festeni.

VIZUÁLIS KULTÚRA

3.3.	szín keverése	színek keverése színes folyadékok összeöntésével, spriccelésével, nedves festékfoltok összefuttatásával, csurgatásával, festékszínek összekeverésével, az élmények megbeszélése	Tudja a festéket a felületre fröcskölni, összefolyatni.	Tudja a festéket a felületre fröcskölni, összefolyatni, négy-öt festékfoltot összefuttatni. Ki tudja keverni a narancs a zöld, az ibolya és a szürke színt.
II.	A VIZUÁLIS KULTÚRA MŰKÖDÉSI TERÜLETEI, A VIZUÁLIS KULTÚRA HASZNÁLATA	A VIZUÁLIS KULTÚRA MŰKÖDÉSI TERÜLETEINEK ÉS HASZNÁLATÁNAK TANULÁSA		
A/	TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA	TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANULÁSA		
1.	<i>Az iskolai környezet</i>	<i>Az iskolai környezet megismerése, rendeltetészerű használatának gyakorlása</i>		
1.1.	környezetelemzés	az iskolai környezet megfigyelése, jellemzése, elemzése		
1.1.1	az iskolaépület helye, mérete, formája, színe, díszítettsége, állaga, állapota	az iskolaépület helyének, nagyságának, formájának, színeinek, díszítettségének, állagának, állapotának megfigyelése, leírása; vázlatos rajzok készítése az épületről	Két-három igaz ténykijelentést tud tenni saját iskolája épületéről. Megfigyelés után vázlatos rajzot tud készíteni az iskolaépületről.	Megadott szempontok alapján meg tudja figyelni saját iskolája épületét. A megfigyelt épületről illusztrált leírást tud készíteni megadott szempontok figyelembevételével.
1.1.2	az iskolaépület külső környezete: közlekedőterek, játszóudvar, sportudvar stb.	az iskolaépület külső környezetének megismerése a terek (közlekedőterek, játszóudvar, sportudvar stb.) többszöri bejárásával, leírásával, vázlatos lerajzolásával, az egyes külső terek rendeltetészerű használatának gyakorlásával	Felismeri és meg tudja nevezni iskolája külső környezetének főbb tereit.	Felismeri, meg tudja nevezni, le tudja rajzolni iskolája külső környezetének tereit. Tud beszélni e terek rendeltetéséről.
1.1.3	az iskolaépület belső terei: előtér, zsebterem, folyosó, tanterem, könyvtár, tornaterem, irodák stb.	az iskolaépület belső tereinek megismerése a terek (előtér, zsebterem, folyosó, tanterem, könyvtár, tornaterem, irodák stb.) többszöri bejárásával, leírásával, vázlatos lerajzolásával, az egyes belső terek rendeltetészerű használatának gyakorlásával	Felismeri és meg tudja nevezni iskolája belső környezetének főbb tereit.	Felismeri, meg tudja nevezni, le tudja rajzolni iskolája belső környezetének tereit. Tud beszélni e terek rendeltetéséről.
1.1.4	a legközismertebb tárgyak, eszközök, berendezések az iskolában	az iskolában található legközismertebb tárgyak, eszközök, berendezések megnevezése, funkciójuk megállapítása tapasztalati úton és rajzos elemzéssel	Felismeri és meg tudja nevezni a legközismertebb iskolai tárgyakat, eszközöket, berendezéseket.	Felismeri, meg tudja nevezni, vázlatosan le tudja rajzolni az iskola tárgyait, eszközeit, berendezéseit. Tud beszélni ezek rendeltetéséről.
1.2.	az osztályterem, a mosdó, az illemhely és a folyosó	az iskolában található legközismertebb terek használatának tanulása: az osztályterem, a mosdó, az illemhely és a folyosó rendeltetészerű használatának gyakorlása	Rendeltetésének megfelelően tudja használni az osztálytermet, a mosdót, az illemhelyet és a folyosót.	Rendeltetésének megfelelően tudja használni az iskola belső és külső tereit.

VIZUÁLIS KULTÚRA

1.2.1	az osztályterem, a mosdó, az illemhely és a folyosó	az osztályterem, a mosdó, az illemhely és a folyosó rendeltetészerű használatának gyakorlása	Rendeltetésének megfelelően tudja használni az osztálytermet, a mosdót, az illemhelyet és a folyosót.	Rendeltetésének megfelelően tudja használni az iskola belső és külső tereit.
1.2.2	a tantermi dekoráció	az osztályterem díszítésének tanulása, gyakorlása	Rövid - két-három mondatos - körülírással tud beszélni a tantermi dekorációról. Kis segítséggel el tud helyezni legalább két képet egyensúlyosan az osztályfaliújságon.	Tud beszélni a tantermi dekoráció funkciójáról. Önállóan vagy csoportban tablót tud készíteni az osztályfaliújságra.
2.	<i>A gyermekszoba</i>	<i>A gyermekszoba rendeltetészerű használatának tanulása fotók, diáképek segítségével</i>		
2.1.	a gyermekszoba berendezései	a gyermekszoba berendezéseinek rajzos elemzése funkció és tetszés szempontjából	Röviden - két-három mondat - le tudja írni és rajzolni saját szobáját, "kuckóját".	Részletesen le tudja írni és rajzolni saját szobáját, "kuckóját". Megfigyelt képek alapján meg tudja nevezni egy gyermekszoba alapvető berendezéseit, a berendezések funkciójait.
2.2.	gyermekbútorok, gyermekjátékok	gyermekbútorok, gyermekjátékok, használati tárgyak megfigyelése, rajzos elemzése	Be tudja mutatni szóban és rajzban kedvelt játékát.	Pontos leírást tud adni és vázlatos rajzot tud készíteni kedvelt játékaikról, a játék funkciójáról. Le tud rajzolni néhány általa elképzelt gyermekbútort, játékot. Elképzéseit szóban meg tudja indokolni.
B/	VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ	VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ TANULÁSA		
1.1.	iskolai eligazító táblák, feliratok, piktogramok	iskolai eligazító táblák, feliratok, piktogramok számbavétele, a piktogramok jelentésének megfejtése	Ismer legalább két eligazító táblát vagy piktogramot az iskolában. Ezeknek pontosan tudja a jelentését is.	Ismeri az iskolájában található eligazító táblákat, feliratokat, piktogramokat. Tudja mindegyiknek a jelentését is.
1.2.	tájékoztató képi jelek	iskolai tájékoztató képi jelek rajzolása, festése (osztályjel, tanulói munkaszerep /osztálykönyvtáros, hetes, takarító stb./ piktogramja)	Kis segítséggel le tudja rajzolni egyik tanulói munkaszerepe jelvényét.	Önállóan meg tudja tervezni az iskolában végezhető tanulói munkaszerepek jelvényeit.

VIZUÁLIS KULTÚRA

2.	<i>Személyes vizuális közlés, kifejezés</i>	<i>Személyes vizuális közlés és kifejezés gyakorlása, kreativitás, alkotóképességek fejlesztése</i>		
2.1.	grafika	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Grafika készítése a tanult technikákkal szabadon választott vagy megadott témára, történetek, versek, kitalált dolgok vizuális megjelenítése, leírás alapján grafika készítése, az élmények verbális megfogalmazása. A munka értékelése.	Filctollal, zsírkrétával vagy ceruzával képet tud rajzolni szabadon választott témára.	A tanult technikák bármelyikét egyenként vagy vegyesen alkalmazva képet tud rajzolni szabadon választott vagy megadott témára.
2.2.	festmény	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Festmény készítése a tanult technikákkal szabadon választott vagy megadott témára, történetek, versek, kitalált dolgok vizuális megjelenítése, leírás alapján festmény készítése, az élmények verbális megfogalmazása. A munka értékelése.	Vízfestékkel képet tud festeni szabadon választott témára.	Képet tud festeni szabadon választott vagy megadott témára a vízfestést vagy a temperafestést tisztán, illetve vegyes technikákkal alkalmazva.
2.3.	plasztika	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Plasztika készítése agyagból vagy gyurmából szabadon választott vagy megadott témára, történetek, versek, kitalált dolgok vizuális megjelenítése, leírás alapján plasztika készítése, az élmények verbális megfogalmazása. A munka értékelése.	Gyurmából érdekes figurákat tud mintázni.	Megadott vagy szabadon választott témára érdekes, változatos felületű körszobrocskát és kisméretű domborművet tud mintázni gyurmából vagy agyagból. A megmintázott plasztikát eredeti elemekkel is ki tudja egészíteni.
III.	MŰALKOTÁSOK	MŰALKOTÁSOK ELEMZÉSE, ÖNMŰVELÉS		
1.	<i>Műalkotások üzenete, elemei, technikája, anyaga</i>	<i>Műalkotások elemzése az alkotói üzenet szubjektív megítélés, a tanult vizuális jelrendszer, technikák, anyagok és eszközök felismerésének gyakorlása végett, a műalkotások (reprodukciók) ismétlődő észlelésével</i>	Kis segítséggel el tudja mondani, hogy tetszik-e neki és hogy miért tetszik egy-egy megfigyelt műalkotás (reprodukció).	El tudja mondani, hogy szerinte miről szól, és hogy neki miért tetszik egy-egy megfigyelt műalkotás (reprodukció), felismeri és meg tudja nevezni a műalkotás (reprodukció) néhány vizuális elemét, közismert anyagát és technikáját.
2.	<i>Képek, reprodukciók</i>	<i>Műalkotásokat ábrázoló képek gyűjtése, csoportosítása valamely tanult szempontból</i>	A tanév során gyűjt legalább három-öt műalkotást ábrázoló reprodukció.	A tanév során gyűjt legalább tíz-tizenöt műalkotást ábrázoló reprodukciót, amelyeket csoportosítva el tud rendezni. Gyűjteménye legfontosabb adatait fel tudja idézni.
3.	<i>Kiállítások, tárlatok</i>	<i>Kiállítások, tárlatok látogatása - lehetőség szerint -, rajzos jegyzetkészítés a látottakról</i>		

- a) A tanuló tudjon a különböző anyagok és eszközök alkalmazásával kétdimenziós grafikus és színes alkotásokat létrehozni.
- b) Tudjon különböző anyagok és eszközök alkalmazásával háromdimenziós alkotásokat létrehozni.
- c) Tudjon különbséget tenni az alapszínek között, ismerje azok keverési tulajdonságait.
- d) Legyen képes iskolai és otthoni környezetét rendeltetésszerűen használni, ismerje a környezeti elemek funkcióit.
- e) Tudjon tájékozódni vizuális eligazító jelzések alapján, ismerje azok jelentéseit.
- f) Tudja szabadon alkalmazni az elsajátított technikákat annak érdekében, hogy önálló, személyes vizuális alkotást hozzon létre.
- g) Tudjon műalkotásokról személyes véleményt nyilvánítani.

Tanulási cél, tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény

2. évfolyam

A vizuális kultúra tanulásának céljai a 2. évfolyamon

Ismerkedjenek meg a tanulók a vizuális kultúra nyelv- és eszközrendszerével. Szerezenek jártasságot az egyszerű kétdimenziós (grafikai), háromdimenziós (plasztikai), valamint a színes és komplex vizuális közlések nyelv- és eszközrendszerének elemi szintű használatában. Tanulják meg élményeiket, érzelmeiket, fantáziaképeiket, gondolataikat verbális és változatos vizuális eszközökkel kifejezni. Tapasztalják meg a tanulók a vizuális kultúra néhány működési területét. Szerezenek jártasságot közvetlen környezetükben (iskolában, otthon, utcán) a tárgy- és környezetkultúra és a vizuális kommunikáció néhány területének használatában és felhasználásában, a környezet megóvásában. Próbálkozzanak a tanulók műalkotások üzeneteinek megfejtésével. A műalkotás-elemzés szolgálja a tanult vizuális jelrendszer, technikák, anyagok és eszközök felismerésének gyakorlását. Alakuljon ki a tanulóknak kedvező viszonyulás a műalkotásokhoz. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése), az internethasználat legfontosabb szabályainak megismerése.

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	A VIZUÁLIS KULTÚRA NYELV- ÉS ESZKÖZRENDSZERE, MEGISMERÉS, BEFOGADÁS	A VIZUÁLIS KULTÚRA NYELV- ÉS ESZKÖZRENDSZERÉNEK MEGISMERÉSE, BEFOGADÁSA		
1.	<i>A kétdimenziós (grafikai) közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A kétdimenziós (grafikai) közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a megismert vizuális elemek, elemrelációk, anyagok és eszközök használatának gyakorlása</i>		
1.1.	a képelemek (pont, vonal, folt), az elemrelációk és az elemelrendezési módok	képelemek (pont, vonal, folt), elemrelációk és elemelrendezési módok megismerése vagy felidézése, gyakorlása, az élmények megfogalmazása	Biztonsággal felismeri és megnevezi a képelemeket. Pontból és vonalból legalább két-három féle foltminőséget tud előállítani.	Biztonsággal felismeri és megnevezi a képelemeket. Pontból és vonalból számtalan foltminőséget tud előállítani. A képelemek bármelyikét sokszorosítani tudja rajzolással, kollázssal vagy egyszerű nyomtatással.
1.2.	ellentétek (kicsi-nagy, pozitív-negatív, szabályos-szabálytalan, sima-egyenetlen, sötét-világos)	ellentétek (kicsi-nagy, pozitív-negatív, szabályos-szabálytalan, sima-egyenetlen, sötét-világos) megfigyelése, lerajzolása, nyomtatása, az élmények megfogalmazása	Egyszerűbb esetekben felismeri és kis segítséggel meg tudja nevezni két-két képelem látható kontrasztjai közül a méretkontrasztot és a tónuskontrasztot. Ezeket elő is tudja állítani rajzolással, egyszerű nyomtatással.	Felismeri és meg tudja nevezni két-két képelem látható kontrasztját. Ezeket elő is tudja állítani rajzolással, egyszerű nyomtatással, kollázssal. Képalakításaiban tudatosan felhasználja az egyszerűbb kontrasztjelenségeket.

VIZUÁLIS KULTÚRA

1.3.	egyszerű ritmusok	egyszerű ritmusok megfigyelése, jellemzése, lerajzolása, nyomtatása	A képelemek szabályos ismétlődéseit kis segítséggel fel tudja ismerni és meg tudja nevezni ritmusként. Egyszerű nyomtatással elő tud állítani egyenletes foltritmusokat.	A képelemek szabályos ismétlődéseit felismeri, és meg tudja nevezni ritmusként. Egyszerű nyomtatással és kollázssal elő tud állítani egyenletes foltritmusokat, rajzolással vonalritmusokat. Díszítő jellegű munkáiban tudatosan felhasználja az egyszerűbb vonal- és foltritmusokat.
1.4.	néhány vizuális technikával adekvát anyag- és eszközhasználat (rajzolás ceruzával, pálcikával, zsírkrétával, nyomatkészítés összegyűrt papírral, falevéllal, textíliával, burgonyával)	néhány vizuális technikával adekvát anyag- és eszközhasználat gyakorlása (rajzolás ceruzával, pálcikával, zsírkrétával, nyomatkészítés összegyűrt papírral, falevéllal, textíliával, burgonyával), az élmények megfogalmazása	Kis segítséggel tudja használni a megismert vizuális technikák anyagai és eszközei közül a ceruzát, a színes ceruzát, a zsírkrétát, a burgonyanyomtatást.	Segítség nélkül meg tudja nevezni és tudja használni a megismert vizuális technikák anyagai és eszközei közül a ceruzát, a színes ceruzát, a pálcikát, a zsírkrétát, a burgonya-, a falevél-, a papír- és a textilnyomtatást.
2.	<i>A háromdimenziós (plasztikai) közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A háromdimenziós (plasztikai) közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a megismert vizuális elemek, elemrelációk, anyagok és eszközök használatának gyakorlása</i>		
2.1.	a térelemek (térvonal, lap, test), az elemrelációk és az elemelrendezési módok	térelemek, elemrelációk és elemelrendezési módok megismerése vagy felidézése, gyakorlása mintázással, papírrétegek ragasztásával, lapok hajtogatásával, az élmények megfogalmazása	Biztonsággal felismeri és megnevezi a térelemeket. Lapból és testből legalább két-három féle téregyüttest tud előállítani.	Biztonsággal felismeri és megnevezi a térelemeket. Lapból és testből legalább két-téregyüttest elő tud állítani. A térelemek bármelyikét sokszorosítani tudja kivágással vagy egyszerű mintázással. Négy-öt térelemet össze tud kapcsolni és el tud rendezni a térben.
2.2.	a térbeli ellentétek (kicsi-nagy, szabályos-szabálytalan, sima-egyenetlen)	térbeli ellentétek (kicsi-nagy, szabályos-szabálytalan, sima-egyenetlen) megfigyelése, jellemzése, megmintázása vagy létrehozása lapokból	Egyszerűbb esetekben felismeri és kis segítséggel meg tudja nevezni két-két térelem látható kontrasztjai közül a méretkontrasztot. Ezt elő is tudja állítani lapkivágással, egyszerű mintázással.	Felismeri és meg tudja nevezni két-két térelem látható kontrasztját. Ezeket elő is tudja állítani lapkivágással, egyszerű mintázással, a felületek megmunkálásával. Téralkításaiban tudatosan felhasználja az egyszerűbb térkontrasztjelenségeket.

VIZUÁLIS KULTÚRA

2.3.	egyszerű térritmusok	egyszerű térritmusok megfigyelése, jellemzése, megmintázása vagy létrehozása lapokból, testekből	A térelemek szabályos ismétlődéseit kis segítséggel fel tudja ismerni és meg tudja nevezni ritmusként. Egyszerű mintázással elő tud állítani egyenletes térritmusokat.	A térelemek szabályos ismétlődéseit felismeri és meg tudja nevezni ritmusként. Egyszerű mintázással, lapok hajtogatásával, rétegelésével elő tud állítani térritmusokat. Díszítő jellegű munkáiban tudatosan felhasználja az egyszerűbb térritmusokat.
2.4.	az elvétel és a hozzáadás, a pozitív-negatív formaképzés	az elvétel és a hozzáadás, a pozitív-negatív formaképzés gyakorlása mintázás során, az élmények megbeszélése	Kis segítséggel tudja használni az elvételt és a hozzáadás műveleteit a mintázás során.	Segítség nélkül meg tudja nevezni és ügyesen tudja használni az elvételt és a hozzáadás műveleteit a mintázás során.
3.	<i>A színes közlések nyelv- és eszközszerkezete</i>	<i>A színes közlések nyelv- és eszközszerkezete megismerése, a színnel történő vizuális kifejezés gyakorlása</i>		
3.1.	a főszínek (piros, sárga, kék) és az elsődleges kevert színek (narancs, zöld, ibolya)	főszínek (piros, sárga, kék) és elsődleges kevert színek (narancs, zöld, ibolya) felismerése, megkülönböztetése, jellemzése	Felismeri, megkülönbözteti és kis segítséggel fel tudja sorolni a főszíneket (a pirosat, a sárgát és a kékét), valamint az elsődleges kevert színeket (a narancsot, a zöldet és az ibolyát).	Felismeri, megkülönbözteti és fel tudja sorolni a főszíneket (a pirosat, a sárgát és a kékét), valamint az elsődleges kevert színeket (a narancsot, a zöldet és az ibolyát). E színeket tudja csoportosítani, valamint tudja használni a színcsoportok megnevezését. Tudja, hogy az elsődleges kevert színeket a főszínek páronkénti összekeverésével lehet előállítani.
3.2.	a színes színek és a semleges színek (fehér, fekete, szürke)	színes színek és semleges színek (fehér, fekete, szürke) felismerése, megkülönböztetése, jellemzése	Színek halmazából ki tudja válogatni a semleges színeket.	Színek halmazából ki tudja válogatni a semleges színeket. Fel tudja idézni a semleges színek csoportjába tartozó színek nevét. A színeket el tudja különíteni színes színekre és semleges színekre. Festéssel és színes papír ragasztásával is elő tudja állítani a színcsoportokat.
3.3.	a szürkével tompított színek	szürkével tompított színek keverésének gyakorlása, az élmények megfogalmazása	Minta (algoritmus, utánzás) alapján ki tudja keverni szürkével tompított színeket.	Ki tud keverni segítség nélkül öt-hat szürkével tompított színt. Színek halmazából ki tudja válogatni a szürkével tompított színeket.

VIZUÁLIS KULTÚRA

3.4.	a színellentétek (sötét-világos, hideg-meleg)	színellentétek (sötét-világos, hideg-meleg) megfigyelése, jellemzése, előállítás színezéssel, festéssel, színes papírlapok ragasztásával, nyomtatással, az élmények megfogalmazása	Két szín közül ki tudja választani a sötétebb (világosabb) színt. Festéssel, színes papírlapok párosításával létre tud hozni néhány sötét-világos színellentétet.	Színek halmazából ki tud válogatni sötét-világos, hideg-meleg színpárokat. Ezeket meg tudja nevezni mint sötét-világos, illetve mint hideg-meleg színellentéteket. Festéssel, nyomtatással, színes papírlapok párosításával létre tud hozni sötét-világos, hideg-meleg színellentéteket.
3.5.	egyszerű színritmusok	egyszerű színritmusok megfigyelése, létrehozása színezéssel, festéssel, színes papírlapok ragasztásával, nyomtatással, az élmények megfogalmazása	A színek egyenletes váltakozását létre tudja hozni egyszerű nyomhagyással.	A színek egyenletes váltakozását felismeri és meg tudja nevezni színritmusként. Létre tud hozni színezéssel, festéssel, egyszerű nyomhagyással, színes papírlapok ragasztásával változatos színritmusokat.
3.6.	a vízfestékkel és a temperafestékkel való festés műveletei; színespapír-kollázs	a vízfestékkel és a temperafestékkel való festés műveleteinek gyakorlása, a színespapír-kollázs készítésének tanulása, az élmények megfogalmazása	Kis segítséggel tudja használni a vízfestéket és a festéshez szükséges eszközöket.	Egyszerű felületfestések során önállóan tudja használni a vízfestéket és a temperafestéket, valamint a festéshez szükséges eszközöket. Segítség nélkül színespapír-kollázst tud készíteni.
4.	<i>Komplex vizuális közlések nyelv- és eszköz-rendszere</i>	<i>A komplex vizuális közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, gyakorlása</i>		
4.1.	elképzelt játszótér "talált tárgyakból"	elképzelt játszótér imitálása "talált tárgyakból"; a formák, a színek és a használhatóság összhangjának vizsgálata	Kis segítséggel elképzelt játszótérre tud konstruálni "talált tárgyakból".	Elképzelt játszótérre tud rajzolni és megkonstruálni "talált tárgyakból". A játékok kialakításánál figyelembe veszi a játékok funkcióját, formáit és a színeit. Konstruált játszótérre négy-öt mondattal be tudja mutatni.
4.2.	a vers- és a meseillusztráció	illusztrációkészítés vershez, meséhez; a szövegtartalommal adekvát szín- és formavilág vizsgálata	Kis segítséggel illusztrációt tud rajzolni színes ceruzával és filctollal meséhez, vershez.	Tetszetős, tartalomra utaló illusztrációt tud festeni, rajzolni színes ceruzával és filctollal meséhez, vershez.

VIZUÁLIS KULTÚRA

II.	A VIZUÁLIS KULTÚRA MŰKÖDÉSI TERÜLETEI, A VIZUÁLIS KULTÚRA HASZNÁLATA	A VIZUÁLIS KULTÚRA MŰKÖDÉSI TERÜLETEINEK ÉS HASZNÁLATÁNAK TANULÁSA		
A/	TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA	TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANULÁSA		
1.	<i>Az iskolai környezet</i>	<i>Az iskolai környezet megismerése, rendeltetésszerű használatának gyakorlása</i>		
1.1.	az iskolai környezet funkciói	az iskolai környezet funkcióinak tudatosítása, a funkcióknak megfelelő környezethasználat gyakorlása		
1.1.1	közlekedés, eligazodás a belső és a külső iskolai terekben	a közlekedés, eligazodás tanulása, gyakorlása a belső és a külső iskolai terekben	Ismeri az iskola belső és külső útvonalait, főbb helyiségeit (osztálytermét, mosdót, illemhelyet, ebédlőt, tornatermet, tanári szobát, igazgatói irodát).	Ismeri és meg tudja nevezni az iskola belső és külső útvonalait, helyiségeit. Idegen személyt útba tud igazítani és el tud vezetni az általa keresett iskolai térbe.
1.1..	Iskolai állagmegóvás	információk tanulása az iskola állagának megóvásáról	Ügyel a tanterem, a folyosó és a mellékhelyiségek állagára.	Ügyel a tanterem, a folyosó és a mellékhelyiségek állagára.
1.1.3	az iskolai használati tárgyak, eszközök, berendezések rendeltetésszerű használata	az iskolai használati tárgyak, eszközök, berendezések rendeltetésszerű használatának tanulása, gyakorlása	Rendeltetésének megfelelően tudja használni a tanterem, a könyvtár, az ebédlő bútorait, berendezéseit. Nem nyúl hozzá azokhoz az eszközökhöz, amelyeknek használatát nem ismeri, vagy üzemeltetésük fokozott veszéllyel jár.	Rendeltetésének megfelelően tudja használni az iskolai terek bútorait, berendezéseit. Nem nyúl hozzá azokhoz az eszközökhöz, amelyeknek használatát nem ismeri, vagy üzemeltetésük fokozott veszéllyel jár. Erre társait is tapintatosan figyelmezteti.
1.1.4	az osztályterem, a tantermi berendezések, eszközök, a folyosó és a mellékhelyiségek tisztántartása	az osztályterem, valamint a tantermi berendezések, eszközök, a folyosó és a mellékhelyiségek tisztántartásának tanulása, gyakorlása	Ügyel a tanterem, a folyosó, az illemhely tisztaságára. Kis segítséggel ki tudja takarítani a tantermet.	Ügyel a tanterem, a folyosó, az illemhely tisztaságára. Ki tudja takarítani a tantermet.
1.2.	esztétikus környezetalakítás, környezetrendezés, dekorálás	az esztétikus környezetalakítás jelentőségének tisztázása, a környezetrendezés és a dekorálás tanulása, gyakorlása	Kérésre közreműködik a tanterem dekorálásában.	Közreműködik a tanterem dekorálásában. Két-három dekorációs elemet önállóan el tud készíteni és helyezni a tanterem falán.
2.	<i>A lakás, a gyermekbútor és a gyermekjáték</i>	<i>Információk tanulása a lakásról, a gyermekbútorról és a játékról; a lakás rendeltetéséről használatának tanulása fotók, diaképek segítségével</i>		

2.1.	játékok, gyerekek számára gyártott bútorok	játékok, gyerekek számára gyártott bútorok rajzos elemzése a funkció és az esztétikusság szempontjából	Vázlatosan le tudja rajzolni kedvelt vagy vágyott játékeit. Röviden el tudja mondani, hogy ezekkel a játékokkal milyen játék játszható.	Le tudja rajzolni, meg tudja festeni kedvelt vagy vágyott játékeit. Meg tudja tanítani osztálytársait a játék használatára. Rajzos leírást tud készíteni gyermekbútorokról. Képek alapján röviden tud beszélni arról, hogy szerinte egy gyerekeknek készült tárgy jó-e, tetszetős-e.
2.2.	játékok konstruálása	játékok konstruálásának tanulása, gyakorlása	Egyszerű kézbe vehető méretű játékot tud fabrikálni különféle térelemekből. Röviden el tudja mondani, hogy ezzel a játékkal milyen játék játszható.	Egyszerű testes vagy lapokból álló játékot tud készíteni, különféle térelemekből, amelyeket festéssel, mintázással díszíteni is tud. Röviden el tudja mondani, hogy ezzel a játékkal milyen játék játszható. A játékkészítés menetéről rövid, áttekinthető rajzos-szöveges dokumentumot tud készíteni.
2.3.	gyerekszoba berendezéseinek modellezése	gyerekszoba berendezéseinek modellezése dobozokból, felépítése a szoba alaprajzára	Egyszerű gyerekbútor-modelleket tud összeállítani különböző méretű dobozokból.	Egyszerű gyerekbútor-modelleket tud összeállítani különböző méretű dobozokból. Ezeket festeni, mintázni tudja, és áttekinthetően el tudja helyezni egy kartonból készített szobaalaprajzon.
2.4.	a lakás funkciói; lakás helyiségeinek használata	a lakás funkcióival való ismerkedés, a lakás helyiségei használatának gyakorlása képek megfigyelése, elemzése és szituációk eljátszása révén	Fel tudja sorolni a lakás főbb helyiségeit (konyha, lakószoba, fürdőszoba, WC), el tudja mondani ezek alapvető funkcióit.	Fel tudja sorolni, le tudja rajzolni és képek alapján fel tudja ismerni a lakás helyiségeit. El tudja mondani ezek alapvető funkcióit.
3.	<i>Az utca</i>	<i>Az utca mint a környezetkultúra elemének megismerése</i>		
3.1.	információs szövegek (utcai feliratok, plakátok)	információs szövegek (utcai feliratok, plakátok) olvasása, elemzése a funkció, az elhelyezés és a tetszetősség szempontjából	Kis segítséggel össze tud gyűjteni néhány fajta utcai feliratot (utcanév-táblát, cégfeliratot, reklámtáblát stb.). Röviden tud beszélni ezek funkciójáról.	Össze tud gyűjteni többféle utcai feliratot (utcanév-táblát, cégfeliratot, reklámtáblát stb.). E feliratokat tudja csoportosítani. Röviden beszélni tud ezek funkciójáról, formájáról, külleméről.

VIZUÁLIS KULTÚRA

3.2.	utcaképek, épületek	utcaképek, épületek megfigyelése, elemzése a tisztaság, az elhelyezés és az esztétikus megjelenés szempontjából	Röviden be tudja mutatni azt az útvonalat, amelyet naponta bejár az otthonától az iskoláig. Fel tudja sorolni az útvonalon található fontosabb épületeket.	Be tudja mutatni, le tudja rajzolni azt az útvonalat, amelyet naponta bejár az otthonától az iskoláig. Fel tudja sorolni az útvonalon található fontosabb épületeket. Tud beszélni ezek állagáról, tisztaságáról, külleméről.
B/	VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ	VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
1.	<i>Utcai tájékoztató képi jelek, feliratok</i>	<i>Utcai tájékoztató képi jelek, feliratok megfigyelése, jelentésük megállapítása, értelmezése</i>		
1.1.	az utcai eligazító táblák, emblémák	utcai eligazító táblák, emblémák számbavétele, jelentésük tisztázása	Kis segítséggel össze tud gyűjteni néhány fajta utcai eligazító táblát, emblémát. Körül tudja írni ezek jelentését.	Össze tud gyűjteni néhány fajta utcai eligazító táblát, emblémát. Ezeket tudja csoportosítani. Pontosán érti a jelentésüket, rövid véleményt tud mondani a küllemükről.
1.2.	a környezetvédő plakát	környezetvédő plakát rajzolása	Röviden tud beszélni arról, hogy miért fontos a környezetünk védelme. Erről illusztratív rajzot is tud készíteni.	Beszélni tud arról, hogy miért fontos a környezetünk védelme. Plakátok között felismeri a környezetvédelmi témájúakat. Maga is rajzol feliratos környezetvédelmi plakátot.
2.	<i>Személyes vizuális közlés, kifejezés</i>	<i>Személyes vizuális közlés és kifejezés gyakorlása, kreativitás, alkotóképességek fejlesztése</i>		
2.1.	grafika	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Grafika készítése a tanult technikák műveleteivel szabadon választott vagy megadott témára. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Az elkészült alkotások értékelése.	Kis segítséggel használni tudja képalakításai során a tanult grafikai technikák műveleteit.	Önállóan tudja használni képalakításai során a tanult grafikai technikák műveleteit. E műveletek bármelyikével elrendezett elemeket tartalmazó, érdekes képet tud rajzolni.
2.2.	nyomat (burgonyanyomat, levélnyomat, textilnyomat)	nyomat (burgonyanyomat, levélnyomat, textilnyomat) készítése szabadon választott vagy megadott témára. Az elkészült alkotások értékelése.	Kis segítséggel nyomot tud hagyni a síkfelületen legalább kétféle nyomhagyó eszközzel.	Önállóan tudja használni képalakításai során a tanult nyomhagyási technikák műveleteit. E műveletek bármelyikével elrendezett elemeket tartalmazó, érdekes képet tud nyomtatni.

VIZUÁLIS KULTÚRA

2.3.	festmény	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Festmény készítése a tanult technikák műveleteivel szabadon választott vagy megadott témára, átélt, elképzelt vagy hallott esemény festményen való megjelenítése. Az elkészült alkotások értékelése.	Kis segítséggel használni tudja a vízfestékkel való festés gyakorolt műveleteit a képalakítás során.	Elrendezett elemeket tartalmazó, érdekes képet tud festeni vízfestékkel.
2.4.	kollázs	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Kollázskészítés szabadon választott témára. Az elkészült alkotások értékelése.	Kis segítséggel két-három elemből álló képet tud ragasztani színes papír, falevél vagy textil felhasználásával.	Elrendezett elemeket tartalmazó érdekes képet tud készíteni színespapír-, falevél- vagy textil- ragasztással.
2.5.	körplasztika	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Körplasztika készítése gyurmából vagy agyagból szabadon választott vagy megadott témára. Az elkészült alkotások értékelése.	Kis segítséggel egyszerű figurát tud mintázni gyurmából vagy agyagból.	Érdekes, jól megmunkált egyszerű és összetett figurát tud mintázni gyurmából vagy agyagból.
III.	MŰALKOTÁSOK	MŰALKOTÁSOK ELEMZÉSE, ÖNMŰVELÉS		
1.	<i>Műalkotások üzenete, elemei, technikája, anyaga</i>	<i>Diaképeken, fotókon és a valóságban látott műalkotások elemzése kiscsoportos kommunikációban</i>	Segítséggel el tudja mondani, hogy szerinte mi a témája egy látott műalkotásnak. Beszélni tud arról is, hogy tetszik-e neki a műalkotás, avagy nem.	El tudja mondani, hogy szerinte mi a témája egy látott műalkotásnak. Beszélni tud arról is, hogy tetszik-e neki a műalkotás, avagy nem. Felismeri és meg tudja nevezni a látott műalkotás néhány vizuális elemét, közismert anyagát és technikáját.
2.	<i>Képek, reprodukciók</i>	<i>Képzőművészeti, iparművészeti és építészeti tárgyú műalkotásokról készült reprodukciók gyűjtése, csoportosítása valamely tanult szempontból</i>	A tanév során gyűjt legalább tíz képzőművészeti, iparművészeti és építészeti tárgyú műalkotást ábrázoló reprodukciót.	A tanév során gyűjt legalább tizenöt-husz képzőművészeti, iparművészeti és építészeti tárgyú műalkotást ábrázoló reprodukciót, amelyet csoportosítva el tud rendezni. Gyűjteménye legfontosabb adatait fel tudja idézni.
3.	<i>Kiállítások, tárlatok</i>	<i>Kiállítások, tárlatok látogatása lehetőség szerint, rajzos jegyzetkészítés a látottakról</i>		

- a) A tanuló ismerje, és tudja megkülönböztetni egymástól a képelemeket (pont, vonal, folt).
- b) A tanuló ismerje, és tudja megkülönböztetni egymástól a térelemeket (térvonal, lap, test).
- c) Tudjon különbséget tenni a főszínek között, ismerje azok keverési tulajdonságait.
- d) Tudjon verbális tartalomhoz vizuális megjelenítést rendelni.
- e) Legyen képes az iskola, illetve otthona és a környezete külső és belső tereiben tájékozódni.
- f) Tudja értelmezni az utcai vizuális jeleket.
- g) Tudja szabadon alkalmazni az elsajátított technikákat annak érdekében, hogy önálló, személyes vizuális alkotást hozzon létre.
- h) Tudjon a műalkotásokról személyes véleményt nyilvánítani, felismerve azok technikáját.

Tanulási cél, tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény

3. évfolyam

A vizuális kultúra tanulásának céljai a 3. évfolyamon

Ismerkedjenek meg a tanulók a vizuális kultúra nyelv- és eszközrendszerével. Szerezzenek jártasságot az egyszerű kétdimenziós (grafikai), háromdimenziós (plasztikai), valamint a színes és komplex vizuális közlések nyelv- és eszközrendszerének elemi szintű használatában. Tanulják meg élményeiket, érzelmeiket, fantáziaképeiket, gondolataikat változatos vizuális eszközökkel kifejezni. Tapasztalják meg a tanulók a vizuális kultúra néhány működési területét. Szerezzenek jártasságot közvetlen környezetükben (iskolában, otthon, utcán) a tárgy- és környezetkultúra és a vizuális kommunikáció néhány területének használatában és felhasználásában, a környezet megóvásában. Próbálkozzanak a tanulók műalkotások üzeneteinek megfejtésével. A műalkotás-elemzés szolgálja a tanult vizuális jelrendszer, technikák, anyagok és eszközök felismerésének gyakorlását. Alakuljon ki a tanulóknak kedvező viszonyulás a műalkotásokhoz. Mozgóképi és online szövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése, műsorszínpadok, médiaszövegek feldolgozásán keresztül. Médiaszöveg – típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció sajátosságaival. Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása. Kulcsfogalmak alkalmazása: személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	A VIZUÁLIS KULTÚRA NYELV- ÉS ESZKÖZRENDSZERE, MEGISMERÉS, BEFOGADÁS	A VIZUÁLIS KULTÚRA NYELV- ÉS ESZKÖZRENDSZERÉNEK MEGISMERÉSE, BEFOGADÁSA		
1.	<i>A kétdimenziós (grafikai) közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A kétdimenziós (grafikai) közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a megismert vizuális elemek, elemrelációk, anyagok és eszközök használatának gyakorlása</i>		
1.1.	természeti és a mesterséges formák, formacsoportok	természeti és mesterséges formák, formacsoportok megfigyelése, jellemzése, lerajzolása	Formák csoportjából ki tudja választani a természetesi és a mesterséges formákat. Megfigyelés után kis segítséggel le tud rajzolni egy-egy egyszerűbb természetesi és mesterséges formát.	Tudja csoportosítani a formákat eredetük szerint. A formacsoportokat meg tudja nevezni. Megfigyelés után le tud rajzolni összetettebb természetesi és mesterséges formákat is.
1.2.	motívumok	motívumok gyűjtése rajzolással, formaelemek redukálásával, az élmények megbeszélése	Képek megfigyelése után ki tud másolni belőlük egyszerű formarészleteket.	Képek megfigyelése után ki tud másolni belőlük érdekes formarészleteket. Formarajzaiból ki tud emelni érdekes részleteket. Lerajzolt formáit le tudja egyszerűsíteni.
1.3.	monotípiá	monotípiá készítése; pozitív-negatív forma alkalmazása, az élmények megbeszélése	Utánzással, segítséggel egyszerű monotípiát tud készíteni.	Érdekes monotípiát tud készíteni önállóan.

VIZUÁLIS KULTÚRA

1.4.	térelmezés síkban	térelmezés rajzolással	Megfigyelés után, segítséggel le tud rajzolni két-három térformát takarás, rövidülés nélkül.	Megfigyelés után le tud rajzolni két-három térformát takarással, rövidüléssel.
1.5.	hely- és helyzetváltoztató mozgások	hely- és helyzetváltoztató mozgások megfigyelése, rajzos rögzítése	Segítséggel le tudja rajzolni egy megfigyelt mozgó vagy mozgatott forma útvonaltát.	Le tudja rajzolni egy megfigyelt egyszerű mozgó vagy mozgatott forma mozgásfázisait.
2.	<i>A háromdimenziós (plasztikai) közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A háromdimenziós (plasztikai) közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a megismert vizuális elemek, elemrelációk, anyagok és eszközök használatának gyakorlása</i>		
2.1.	formaelemzés	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Formaelemzés mintázással, az élmények megbeszélése	Kis segítséggel hasonlatokat tud készíteni egyszerű természeti és mesterséges formákról gyurma- vagy agyagmintázással. Az eredeti és a hasonlat formák egyszerű tulajdonságait röviden le tudja írni.	Hasonlatokat tud készíteni természeti és mesterséges formákról gyurma- vagy agyagmintázással. Tud beszélni az eredeti és a hasonlat formák látható tulajdonságairól, felépítéséről, hasonlóságairól, különbözőségeiről.
2.2.	térelmezés térben	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Térelmezés mintázással, térelemek rakosgatásával, illesztésével, az élmények megbeszélése	Kis segítséggel egyszerű nyitott vagy zárt teret tud létrehozni térelemek rakosgatásával, illesztésével. El tudja mondani, hogy hozzá mely elemek vannak közelebb, melyek távolabb.	Összetett nyitott vagy zárt tereket tud létrehozni térelemek rakosgatásával, illesztésével. El tudja mondani, hogy hozzá, illetve egymáshoz viszonyítva mely elemek vannak közelebb, melyek távolabb és melyek takarják egymást.
2.3.	objectkészítés	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. „Ttalált tárgyak” egybekomponálása: objectkészítés, az élmények megfogalmazása.	Négy-öt kisméretű érdekes tárgyat, tárgydarabot gyűjt össze. Ezeket kis segítséggel érdekes konstruktummá tudja összeilleszteni, ragasztani. A konstruktumnak címet tud adni.	Hat-hét kisméretű érdekes tárgyból, tárgydarabból érdekes, egyensúlyos és arányos konstruktumot tud összeilleszteni, ragasztani. A konstruktumnak találó címet tud adni.
3.	<i>A színes közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A színes közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a színnel történő vizuális kifejezés gyakorlása</i>		
3.1.	a hattagú színek színei (piros, sárga, kék, narancs, zöld, ibolya)	a hattagú színek színeinek (piros, sárga, kék, narancs, zöld, ibolya) megfestése vízfestékkel, temperával, illetve előállítás színes papírok ragasztásával	Segítséggel elő tudja állítani a hattagú színek színeit színes papírok sorba ragasztásával, illetve vízfestékkel, a festékgombok színeinek keverés nélküli felhasználásával. A színek színeit fel tudja sorolni.	El tudja állítani a hattagú színek színeit színes papírok sorba ragasztásával, illetve vízfestékkel, temperával, a festékek színeinek keverés nélküli és keveréssel történő felhasználásával. A színek színeit fel tudja sorolni.

VIZUÁLIS KULTÚRA

3.2.	színkeverés	színkeverés gyakorlása tempera-festékekkel, vízfestékekkel, színezéssel, színes folyadékok csurgatásával, az élmények megfogalmazása	Segítséggel össze tudja keverni a színeket vízfestékekkel, összefolyatással.	Össze tudja keverni a színeket tempera vagy vízfesték keverésével, színes folyadékok összefolyatásával, színezéssel.
3.3.	festékhígítás és festéksűrítés	a festékhígítás, -sűrítés műveleteinek gyakorlása, az élmények megfogalmazása	Segítséggel tudja a vízfestéket hígítani, sűríteni.	Tudja a vízfestéket és a temperát hígítani, sűríteni.
3.4.	ismert színellentétek és a kiegészítő szinkontraszt	színellentétek festésének gyakorlása, a kiegészítő szinkontraszt megtanulása	A már megismert színellentéteket meg tudja festeni. Segítséggel felismeri és meg tudja nevezni a kiegészítő szinkontrasztot.	A már megismert színellentéteket meg tudja festeni. Felismeri, meg tudja nevezni és meg tudja festeni a kiegészítő szinkontrasztot. Tudja jelölni a színkörön a kiegészítő színpárokat és megérti annak lényegét, hogy a kiegészítő színek egymást feketére "egészítik ki".
3.5.	batikolás	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. A batikolás műveleteinek tanulása	Felügyelet mellett papírbatikot tud készíteni.	Önállóan tud készíteni papír- és textilbatikot.
3.6.	csendéletfestés	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. A csendéletfestés tanulása	Egyszerű csendéletmodell jellemző színes foltjait meg tudja festeni.	Össze tud állítani egyszerű csendéletmodellt és annak jellemző színes foltjait fő karaktereit meg tudja festeni.
4.	<i>A komplex vizuális közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A komplex vizuális közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a színnel történő vizuális kifejezés gyakorlása</i>		
4.1.	bábjáték-díszlet és bábjfigurák	bábjáték díszleteinek és figuráinak elgondolása, lerajzolása; a témához illő színek, formák, díszítőmotívumok megválasztásával tervvariációk rajzolása, festése, az élmények megfogalmazása	Kis segítséggel le tudja rajzolni egy mese két-három szereplőjét előlnézetből A/4-es rajzlap méretben, meg tudja festeni a síkban A/3-as rajzlap méretben a mese helyszíneit.	Le tudja rajzolni egy mese négy-öt szereplőjét előlnézetből vagy oldalnézetből A/4-es rajzlap méretben, meg tudja festeni a síkban A/3-as rajzlap méretben a mese helyszíneit. A szereplőket és a díszletet több variációban is el tudja készíteni.

VIZUÁLIS KULTÚRA

II.	A VIZUÁLIS KULTÚRA MŰKÖDÉSI TERÜLETEI, A VIZUÁLIS KULTÚRA HASZNÁLATA	A VIZUÁLIS KULTÚRA MŰKÖDÉSI TERÜLETEINEK ÉS HASZNÁLATÁNAK TANULÁSA		
A/	TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA	TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANULÁSA		
1.	<i>Lakóépületek, középületek</i>	<i>Lakóépületek és középületek megfigyelése, elemzése a funkció és az esztétikus megjelenés szempontjából</i>		
1.1.	lakóterek belső elosztása, a berendezés és a díszítés módjai	a lakóterek belső elosztásának, a berendezés és a díszítés módjainak megfigyelése, elemzése képek, szövegek felhasználásával, térimitációk készítésével	Képek, ábrák segítségével meg tudja nevezni egy lakóépület belső tereit.	Képek, ábrák segítségével meg tudja nevezni egy lakóépület belső tereit, berendezéseit. El tud igazodni a lakóépület alaprajzán. Képek és alaprajz alapján be tud mutatni egy lakóépületet.
1.2.	középületek (iskola, polgármesteri hivatal, orvosi rendelő, művelődési ház, múzeum stb.) belső tagolódása, berendezései	középületek (iskola, polgármesteri hivatal, orvosi rendelő, művelődési ház, múzeum stb.) belső tagolódásának, berendezéseinek megfigyelése, rajzos elemzése	Megfigyelés alapján, segítséggel le tud rajzolni egyszerű formában egy középületet.	Megfigyelés alapján, segítséggel le tud rajzolni egyszerű formában egy középületet. A megfigyeltet és a rajz alapján tud beszélni a középület funkciójáról, belső tereinek elosztásáról, néhány berendezéséről. El tudja mondani, hogy tetszik-e neki a középület, avagy nem. Véleményét röviden meg tudja indokolni.
2.	<i>A középület rendeltetészerű használata</i>	<i>A középület rendeltetészerű használatának gyakorlása</i>	Segítséggel tudja használni a meglátogatott középületet.	Normakövetően tudja használni a meglátogatott középületet.
3.	<i>Használati tárgyak, dísz tárgyak</i>	<i>Használati tárgyak és dísz tárgyak megfigyelése, megkülönböztetése, elemzése a funkció, a forma, az anyag és a díszítés szempontjából</i>		
3.1.	használható és alig vagy nem használható tárgyak	használható és alig vagy nem használható tárgyak rajzos elemzése	Néhány közismert használati tárgy rendeltetéséről röviden tud beszélni. Segítséggel felismer néhány alig használható tárgyat.	Tudja elemezni a használati tárgyakat rendeltetésüknek megfelelő használhatóságuk szempontjából. Indokolni tudja, hogy néhány alig használható tárgyat mi akadályoz a használhatóságban.

VIZUÁLIS KULTÚRA

3.2.	a terítés és az asztaldíszítés	a terítés és az asztal díszítésének gyakorlása	Kis segítséggel meg tudja teríteni az asztalt ebédeléshez.	Egyszerű hétköznapi és ünnepi terítéket az asztalra tud helyezni.
3.3.	dísz tárgyak, dekorációs elemek elhelyezése a tanteremben	dísz tárgyak, dekorációs elemek elhelyezésének gyakorlása a tanteremben	Kérésre közreműködik a tanterem díszítésében.	Rendszeresen közreműködik a tanterem díszítésében. Tudja, hogy mit jelent a dekoráció díszítő, illetve informáló jellege.
4.	Öltözködés, divat	Információk tanulása az öltözködésről és a divatról	Kis segítséggel tud beszélni az öltözködés funkcióiról.	Röviden tud beszélni az öltözködés funkcióiról és a divat lényegéről. Össze tud gyűjteni négy-öt gyermekdivatot ábrázoló lapkivágatot. A ruhákat csoportosítani tudja alkalomhoz illő, illetve évszaknak megfelelő viselés szempontjából. Röviden le tudja írni a képeken látható öltözékeket.
B/	VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ	VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
1.	Utcai plakátok üzenetei	Utcai plakátokon megjelenő üzenetek olvasása, az üzenetek megjelenítését segítő vizuális jelek számbavétele	Kis segítséggel tud beszélni néhány közismert utcai plakát rendeltetéséről.	El tudja mondani néhány közismert utcai plakát rendeltetését. Arról is tud beszélni, hogy milyen vizuális jelek segítik a plakát figyelemfelhívó jellegének érvényesülését.
2.	Termékismertető, prospektusok	Termékismertető, prospektusok megfigyelése, elemzése	Kis segítséggel tud beszélni néhány közismert termékismertető vagy prospektus rendeltetéséről.	El tudja mondani néhány közismert termékismertető vagy prospektus rendeltetését. Arról is tud beszélni, hogy milyen vizuális jelek segítik ezek figyelemfelhívó jellegének érvényesülését.
3.	Személyes vizuális közlés és kifejezés	Személyes vizuális közlés és kifejezés gyakorlása		
3.1.	a csomagolás	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. csomagolás tervezése ajándékhoz, játékhoz. Az elkészült alkotások értékelése.	Segítséggel csomagoló-papírt tud tervezni egyszerű geometrikus minták felhasználásával, rajzolóval és burgonyanyomattal.	Csomagolópapírt tud tervezni geometrikus vagy organikus motívumok felhasználásával, szabadon választott technikával.
3.2.	grafika, nyomat, kollázs, object és plasztika	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. grafika, nyomat, kollázs, object és plasztika készítése szabadon választott technikával, szabadon választott és megadott témára. Az elkészült alkotások értékelése.	Egyszerű grafikát, nyomatot, kollázst, objectet és plasztikát tud készíteni.	Eredeti grafikát, nyomatot, kollázst, objectet és plasztikát tud készíteni. Alkotásának találó címet tud adni.

3.2.	ruhatervezés	ruhatervezés megadott alkalomra. Az elkészült alkotások értékelése.	Kis segítséggel ruhát tud rajzolni öltöztető papírbabára.	Ruhát tud rajzolni öltöztető papírbabára.
III.	MŰALKOTÁSOK	MŰALKOTÁSOK ELEMZÉSE, ÖNMŰVELÉS		
1.	<i>Műalkotások üzenete, elemei, technikája, anyaga</i>	<i>Diaképeken, fotókon és a valóságban megfigyelt képzőművészeti, iparművészeti alkotások elemzése kiscsoportos kommunikációban</i>	Kis segítséggel el tudja mondani, hogy szerinte mi a témája a megfigyelt műalkotásnak. Beszélni tud arról is, hogy neki tetszik-e a műalkotás, avagy nem. Véleményét segítséggel meg tudja indokolni.	El tudja mondani, hogy szerinte mi a témája a megfigyelt műalkotásnak. Beszélni tud arról is, hogy neki tetszik-e a műalkotás, avagy nem. Véleményét meg tudja indokolni. Meg tudja nevezni a műalkotás jól észlelhető vizuális elemeit, elemkapcsolatait, közismert anyagát, technikáját.
2.	<i>Alkotók, alkotói életutak, alkotások</i>	<i>Alkotói vallomások olvasása művészetükről, életútjukról, alkotásaikról. Műalkotások származási helyének megkeresése térképen.</i>	A tanév során megismerkedik legalább két közismert képzőművész életútjának jelentősebb fordulópontjaival, alkotásaival. Jegyzet segítségével az alkotót és alkotásait be tudja mutatni.	A tanév során megismerkedik legalább tíz közismert képzőművész életútjának jelentősebb fordulópontjaival, alkotásaival. Az alkotót és alkotásait önállóan be tudja mutatni.
3.	<i>Képek, reprodukciók</i>	<i>Képzőművészeti, iparművészeti, építészeti tárgyú műalkotásokról készült reprodukciók gyűjtése, feldolgozása, ilyen témájú folyóiratok nézegetése</i>	A tanév során gyűjt legalább tíz műalkotást ábrázoló reprodukciót.	A tanév során gyűjt legalább húsz műalkotást ábrázoló reprodukciót, amelyet csoportosítva el tud rendezni. Gyűjteménye legfontosabb címeit, adatait fel tudja idézni.
4.	<i>Kiállítások, tárlatok</i>	<i>Kiállítások, tárlatok látogatása lehetőség szerint, rajzos jegyzetkészítés a látottakról</i>		

- a) Tudjon a tanuló természeti és mesterséges formákból kiindulva kétdimenziós tanulmányokat készíteni.
- b) Tudjon természeti és mesterséges formákból kiindulva háromdimenziós térelemzéseket készíteni.
- c) Ismerje a hattagú színek felépítését, a színek alapvető keverési tulajdonságait.
- d) Legyen képes közvetlen környezetének és kultúrájának vizuális jellegzetességeit megfigyelni (használati tárgyak, öltözködés, divat), azokról véleményt nyilvánítani.
- e) Tudja értelmezni az utcai plakátokat.
- f) Tudjon vizuális terveket készíteni az elsajátított technikák alkalmazásával.
- g) Tudjon a műalkotásokról véleményt nyilvánítani, megnevezve annak elemeit, technikáját, tartalmát.

Tanulási cél, tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény

4. évfolyam

A vizuális kultúra tanulásának céljai a 4. évfolyamon

Ismerkedjenek meg a tanulók a vizuális kultúra nyelv- és eszközrendszerével. Szerezzenek jártasságot az egyszerű kétdimenziós (grafikai), háromdimenziós (plasztikai), valamint a színes és komplex vizuális közlések nyelv- és eszközrendszerének elemi szintű használatában. Tanulják meg élményeiket, érzelmeiket, fantáziaképeiket, gondolataikat változatos vizuális eszközökkel kifejezni. Tapasztalják meg a tanulók a vizuális kultúra néhány működési területét. Szerezzenek jártasságot környezetükben a tárgy- és környezetkultúra és a vizuális kommunikáció néhány területének használatában és felhasználásában, a környezet megóvásában. Próbálkozzanak a tanulók műalkotások üzeneteinek megfjtésével. A műalkotás-elemzés szolgálja a tanult vizuális jelrendszer, technikák, anyagok és eszközök felismerésének gyakorlását. Alakuljon ki a tanulóknak kedvező viszonyulás a műalkotásokhoz.

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	A VIZUÁLIS KULTÚRA NYELV- ÉS ESZKÖZRENDSZERE, MEGISMERÉS, BEFOGADÁS	A VIZUÁLIS KULTÚRA NYELV- ÉS ESZKÖZRENDSZERÉNEK MEGISMERÉSE? BEFOGADÁSA		
1.	<i>A kétdimenziós (grafikai) közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A kétdimenziós (grafikai) közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a megismert vizuális elemek, elemrelációk, anyagok és eszközök használatának gyakorlása</i>		
1.1.	árnyékjelenségek, fény-árnyék, önárnyék és vetett árnyék	a fény-árnyék, az önárnyék és a vetett árnyék vizsgálata rajzolással; különféle megfigyelt árnyékjelenségek rögzítése vázlatos rajzolással, az élmények megfogalmazása	Felismeri és meg tudja nevezni a természetes és a mesterséges fényt, valamint az árnyékot.	Felismeri és meg tudja nevezni a természetes és a mesterséges fényt, valamint az árnyékot. Meg tudja különböztetni a testek önárnyékait és vetett árnyékait. Vázlatosan jelölni tudja a vetett árnyékot és az önárnyékot rajzolással.
1.2.	természeti és mesterséges formák; felépítés, részformák és formakapcsolódások	természeti és mesterséges formák rajzos elemzése; a felépítés, a részformák és formakapcsolódások rajzos magyarázata	Le tud rajzolni egyszerű természeti és mesterséges formákat. Tudja jelölni a formák fő részeit.	Le tud rajzolni egyszerű természeti és mesterséges formákat. Ki tudja emelni a formák fő szerkezetét, jelölni tudja a formák részeit. Két-három formát össze tud kapcsolni a rajzolás során.

1.3.	formák térbeli helyzete	formák térbeli helyzetének kifejezése rajzolással; térképrajzolás, alaprajz-készítés	Két-három egymás közelében álló, egymást nem takaró egyszerű geometrikus térformát le tud rajzolni megfigyelés alapján. Le tud rajzolni egyszerű útvonalat.	Négy-öt egymás közelében álló térformát le tud rajzolni megfigyelés alapján. Meg tudja szerkeszteni ezeknek a formáknak az alaprajzát is. Vázlatos térképet tud rajzolni lakása vagy iskolája környezetéről.
1.4.	formaritmusok	formaritmusok gyűjtése, rajzolása	Tud gyűjteni négy-öt olyan lapkivágatot, fotót, amely egyenletes formaritmust ábrázol.	Tud gyűjteni olyan lapkivágatokat, fotókat, amelyek egyenletes formaritmusokat ábrázolnak. Ezek közül néhányat le tud rajzolni. Maga is tud rajzolni, nyomtatni, festeni három-négy elemből kombinálódó formaritmust. Ezeket fel tudja használni a díszítő jellegű munkák során.
1.5.	formakontrasztok: méretkontraszt, karakterkontraszt, faktúrakontraszt	formakontrasztok (méret- és karakterkontraszt), valamint a forma felületének megmunkálásából adódó faktúrakontrasztok rajzolása, nyomtatása, az élmények megbeszélése	Nyomatással elő tudja állítani a méretkontrasztot. Egymás mellé tud rajzolni karakteresen különböző szabályos és szabálytalan alakú formákat.	Nyomatással, rajzolással elő tudja állítani a méretkontrasztot, a karakterkontrasztot és a faktúrakontrasztot. Ezeket a kontrasztokat alkalmazni tudja a képalakításai során.
1.6.	elemelrendezési formák (horizontális, vertikális, centrális stb.), szimmetrikus és aszimmetrikus elemelrendezések	elemelrendezési formák (horizontális, vertikális, centrális stb.), szimmetrikus és aszimmetrikus elemelrendezések gyakorlása rajzolással, nyomtatással, az élmények megbeszélése	Négy-öt vizuális elemet vagy homogén elemsort el tud rendezni vízszintesen és függőlegesen a felületen legalább kétféle technikával.	A vizuális elemeket el tudja rendezni a síkon vízszintes, függőleges, átlós irányban, centrálisan, szimmetrikusan és aszimmetrikusan is. E komponálási formákat alkalmazni tudja a képalakításai során.
2.	<i>A háromdimenziós (plasztikai) közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A háromdimenziós (plasztikai) közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a megismert vizuális elemek, elemrelációk, anyagok és eszközök használatának gyakorlása</i>		
2.1.	térbeli helyzetek	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Térbeli helyzetek kifejezése mintázással, kubusok és lapok rakosgatásával, illesztésével	Zárt és nyitott tereket tud kialakítani négy-öt térelemből lapok, kubusok rakosgatásával, ragasztásával.	Zárt és nyitott tereket, sorokat, szimmetrikus és aszimmetrikus elemcsoportokat tud kialakítani öt-hét térelemből lapok, kubusok rakosgatásával, ragasztásával.

VIZUÁLIS KULTÚRA

2.2.	a mozgatott forma mozgásfázisai	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Formamozgatás; az egyes mozgásfázisok megőrkítése mintázással vagy kubusok, lapok egymáshoz ragasztásával	Megfigyelt egyszerű mozgó vagy mozgatott térforma két-három mozgásfázisát meg tudja mintázni gyurmából.	Megfigyelt mozgó vagy mozgatott szabályos vagy szabálytalan térforma három-öt mozgásfázisát meg tudja mintázni gyurmából, rögzíteni tudja lapok hajtogatásával, kubusok egymáshoz illesztésével.
2.3.	térforma-ritmusok	formaritmusok mintázása, illetve kialakítása lapokból, kubusokból, az élmények megfogalmazása.	Öt-hét azonos térelemből szabályos ismétlődést tud kialakítani a térben.	Két-háromféle térelem nyolc-tíz darabjából szabályos ismétlődés többféle variációját tudja kialakítani a térben.
2.4.	térforma-kontrasztok	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Formakontrasztok és faktúrakontraszt mintázása	Felismeri és segítséggel alkalmazni tudja téralakításaiban a formakontrasztot és a faktúrakontrasztot.	Felismeri, megnevezi és változatos, egyedi módon alkalmazni tudja téralakításaiban a formakontrasztot és a faktúrakontrasztot.
2.5.	nyitott és zárt téri struktúrák	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Nyitott és zárt téri struktúrák létrehozása mintázással, tárgyak rakosgatásával	Zárt és nyitott tereket tud kialakítani négy-öt térelemből lapok, kubusok rakosgatásával, ragasztásával.	Zárt és nyitott tereket tud kialakítani öt-hét térelemből, változatos és egyedi módon lapok, kubusok rakosgatásával, ragasztásával.
2.6.	körplasztika és dombormű	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Körplasztika és dombormű készítésének gyakorlása mintázással	Egyszerű körplasztikát és domborművet tud készíteni gyurmából, agyagból.	Többféle témára tud érdekes, egyedi körplasztikát és domborművet készíteni gyurmából, agyagból.
3.	<i>A színes közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A színes közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerése, a színnel történő vizuális kifejezés gyakorlása</i>		
3.1.	lokálszínek	lokálszínek megfigyelése, megközelítő kikeverése temperafestékekkel, az élmények megfogalmazása	A tárgyak felületi színeit kis segítséggel felismeri.	A tárgyak felületi színeit felismeri, az ismertebb színeket meg tudja nevezni, megközelítően meg tudja festeni.
3.2.	a tizenkét tagú színek színei (piros, pirosas narancs, narancs, sárgás narancs, sárga, sárgás zöld, zöld, kékes zöld, kék, kékes ibolya, ibolya, pirosas ibolya)	a tizenkét tagú színek színeinek megfestése temperával; a színek nevének (piros, pirosas narancs, narancs, sárgás narancs, sárga, sárgás zöld, zöld, kékes zöld, kék, kékes ibolya, ibolya, pirosas ibolya) megtanulása	Felismeri és segítséggel meg tudja nevezni a tizenkét tagú színek színeit.	Felismeri és segítséggel meg tudja nevezni a tizenkét tagú színek színeit. E színeket felismeri színes fotókon, festményeken és színes reprodukciókon is. A színek színeit meg tudja festeni.
3.3.	már ismert színek kontrasztok és az alapszínek kontraszt	színek kontrasztok festésének, ragasztásának gyakorlása; új színek kontraszt (alapszínek kontraszt) tanulása	Felismeri és meg tudja nevezni, elő tudja állítani a tónuskontrasztot, a hideg-meleg kontrasztot. Mintakövetéssel elő tudja állítani a kiegészítő színek kontrasztot és az alapszínek kontrasztot.	Felismeri és meg tudja nevezni, elő tudja állítani a tónuskontrasztot, a hideg-meleg kontrasztot, a kiegészítő színek kontrasztot, az alapszínek kontrasztot.

VIZUÁLIS KULTÚRA

3.4.	egyszerű színharmóniák	egyszerű színharmóniák festésének gyakorlása, az élmények megfogalmazása	Segítséggel tud egy-két egyszerű színharmóniát festeni vízfestékkel.	
3.5.	színritmusok	színritmusok létrehozása festéssel, nyomtatással, színes papírlapok ragasztásával	Segítséggel tud egy-két egyszerű színritmust festeni vízfestékkel.	
3.6.	a vízfestékkel és temperával való festés	a vízfestékkel és a temperával való festés gyakorlása	Képet tud festeni vízfestékkel, segítséggel temperával is.	Egyedi módon tud képet festeni vízfestékkel, temperával.
3.7.	papíryomat-készítés	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. A papíryomat-készítés tanulása	Két-három nyomóforma felhasználásával, segítséggel tud egyszerű papíryomatot készíteni.	Négy-öt nyomóforma felhasználásával érdekes papíryomatot tud készíteni.
4.	<i>A komplex vizuális közlések nyelv- és eszközrendszere</i>	<i>A komplex vizuális közlések nyelv- és eszközrendszerének megismerés</i>		
4.1.	a képzőművészet ágai, műfajai	információk tanulása a képzőművészet ágairól, műfajairól	Képek segítségével meg tudja nevezni a képzőművészet fő ágait, és az egyes ágakon belül legalább két műfajt.	Fel tudja sorolni a képzőművészet fő ágait, és az egyes ágakon belül legalább három műfajt meg tudja nevezni. A képzőművészet fő ágainak és műfajainak lényegi jegyeit be tudja mutatni képek segítségével.
4.2.	a képregény	képregény rajzolása, a képregény szereplőinek megtervezése, az egyes események helyszíneinek előzetes rajzos kivitelezése	Egyszerű vizuális elemekből felépülő, két-három kockából álló képregényt tud rajzolni.	Változatos vizuális elemekből felépülő, négy-öt kockából álló képregényt tud rajzolni. A képregény sztoriját előzetesen leírja, szereplőiről, helyszíneiről vázlatos rajzot tud készíteni.
4.3.	a karikatúra	információk tanulása a karikatúráról; humoros figurák rajzolása kifejező formák, színek és mintázatok megválasztásával	Segítséggel tud beszélni a karikatúra lényegéről. Le tudja rajzolni egy-két humoros figurát egyszerű körvonalakkal.	Érti a karikatúra lényegét. Le tudja rajzolni négy-öt humoros figurát egyszerű körvonalakkal, színes foltokkal, mintázattal.
II.	A VIZUÁLIS KULTÚRA MŰKÖDÉSI TERÜLETEI, A VIZUÁLIS KULTÚRA HASZNÁLATA	A VIZUÁLIS KULTÚRA MŰKÖDÉSI TERÜLETEINEK ÉS HASZNÁLATÁNAK TANULÁSA		
A/	TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA	TÁRGY- ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANULÁSA		

VIZUÁLIS KULTÚRA

1.	<i>A természeti környezet és a természeti forma</i>	<i>Információk tanulása a természeti környezetről és a természeti formákról a valóságos környezet és forma megfigyelése, rajzos elemzése, valamint fotók, lapkivágatok, diaképek megfigyelése, elemzése révén</i>		
1.1.	a táj	a táj megfigyelése, jellemzése, elemzése rajzolással, festéssel	Megfigyelt tájról kis segítséggel el tudja mondani, hogy szerinte miért szép, avagy nem szép. Vázlatos képet tud festeni a tájról.	Megfigyelt tájról el tudja mondani, hogy szerinte miért szép, avagy nem szép. Jelölni tudja a rajzolás, festés során a táj fő szerkezetét, formáit, tömegeit, színvilágát.
1.2.	természeti formák	természeti formák megfigyelése, elemzése rajzolással, festéssel, mintázással, természeti formák lenyomatának vizsgálatával	Le tudja írni egy-egy természeti forma két-három tulajdonságát. Természeti formáról egyszerű vonalas rajzot tud készíteni. El tudja készíteni néhány természeti forma mását gyurmából vagy agyagból.	
1.3.	az emberi alak, az emberi alak főbb testrészei	az emberi alak megfigyelése, jellemzése, elemzése rajzolással, mintázással; mozdulattanulmány rajzolása emberi alakról vagy emberi testrészről	Az emberi alakról segítséggel vázlatos rajzot tud készíteni. Nyomhagyással vagy körvonalrajzzal jelölni tudja a kézfej vagy a mutatóujj mozdulatfázisait.	
1.4.	a természeti környezet védelme	információk tanulása a természeti környezet védelméről	Két-három igaz kijelentést tud mondani a természetvédelemről. A tanév során elolvas legalább egy természetvédelmi tárgyú cikket.	
2.	<i>A mesterséges környezet és az ember alkotta formák</i>	<i>Információk tanulása a mesterséges környezetről és az ember alkotta formákról a valóságos környezet és forma megfigyelése, rajzos elemzése, valamint fotók, lapkivágatok, diaképek megfigyelése, elemzése révén</i>		
2.1.	a mesterséges környezet kialakulása, létrejöttének főbb csomópontjai	információk tanulása a mesterséges környezet kialakulásáról, létrejöttének főbb csomópontjairól	Segítséggel és képsor alapján beszélni tud a mesterséges környezet kialakulásáról, létrejöttének főbb csomópontjairól.	Képsor alapján be tudja mutatni a mesterséges környezet kialakulását, létrejöttének főbb csomópontjait. Beszélni tud az ember építő és romboló természetéről a mesterséges környezet kialakítása kapcsán. Képeket tud gyűjteni ennek illusztrálására.

VIZUÁLIS KULTÚRA

2.2.	településtípusok	különböző településtípusok megfigyelése, rajzos elemzése	Segítséggel beszélni tud a falu és a város közti különbségről.	Beszélni tud a tanya, a falu és a város közti különbségről. Fel tud sorolni néhány falu- és várostípust. Vázlatos rajzot tud készíteni elképzelt faluról és városról. Faluképeket és városképeket ábrázoló képeslapokat gyűjt, amelyeket felhasznál a falu és a város közti különbség szemléltetésére.
2.3.	településtervezés, építészet	információk tanulása a településtervezésről és az építészetről; beépítési tervek, épülettervek tanulmányozása	Segítséggel beszélni tud a településtervezésről és az építészetről.	Beszélni tud a településtervezésről és az építészetről. Egyszerű beépítési tervet, épülettervet értelmezni tud.
2.4.	a település, az utca, a lakóépület és a középület, valamint az ipari létesítmény rendeltetésszerű használata	a település, az utca, a lakóépület és a középület, valamint az ipari létesítmény rendeltetésszerű használatának gyakorlása	Segítséggel fel tudja idézni az utca, a lakóépület és a középület rendeltetésszerű használatának alapvető normáit. Az iskola épületét - segítséggel - rendeltetésének megfelelően tudja használni.	Fel tudja idézni a település, az utca, a lakóépület és a középület, valamint az ipari létesítmény rendeltetésszerű használatának alapvető normáit. Az iskola épületét, továbbá más középületet, valamint az utcát rendeltetésének megfelelően tudja használni.
2.5.	használati tárgyak, gépek, szerszámok, berendezések, egyedi és szériatermékek	használati tárgyak, gépek, szerszámok, berendezések, egyedi és szériatermékek rajzos elemzése, rendeltetésszerű használatuk tanulmányozása	Felismer és meg tud nevezni néhány közismert használati tárgyat, gépet, szerszámot, berendezést. Közülük az egyszerűbbet vázlatosan le tudja rajzolni.	Felismer, meg tud nevezni és össze tud hasonlítani néhány közismert használati tárgyat, gépet, szerszámot, berendezést. Közülük az egyszerűbbeket vázlatosan le tudja rajzolni. Tudja elemezni a tárgyakat az anyag-forma-funkció összefüggésében. Érti az egyedi darab és a szériatermék közti különbséget.
B/	VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ	VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
1.	<i>A testdíszítés és az öltözködés kommunikatív funkciói</i>	<i>Az emberi test díszítése, valamint az öltözködés kommunikatív funkcióinak tisztázása</i>	Segítséggel és képek alapján beszélni tud néhány testdíszítő szokásról, valamint az öltözködés funkciójáról.	Képek alapján beszélni tud néhány testdíszítő szokásról, a testdíszítés, az öltözködés és a divat funkciójáról.
2.	<i>Személyes vizuális közlés, kifejezés</i>	<i>Személyes vizuális közlés és kifejezés gyakorlása</i>		
2.1.	a maszk	Maszkfestés Az alkotások értékelése.	Segítséggel, minta alapján tud maszkot rajzolni, festeni.	Érdekes, kifejező maszkot tud rajzolni, festeni.

VIZUÁLIS KULTÚRA

2.2.	az arckép (portré)	Arcképfestés, az emberi gesztusok értelmezése, jellemzése	Segítséggel (mintakövetéssel vagy algoritmus alapján) meg tudja festeni az önarcképét vízfestéssel.	Meg tudja festeni az önarcképét arányosan és kifejezően vízfestéssel és temperával.
2.3.	a tájkép	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Tájképfestés. Az alkotások értékelése.	Segítséggel (mintakövetéssel vagy algoritmus alapján) tájképet tud festeni vízfestéssel.	A megfigyelt táj fő arányait, szerkezetét figyelembe vevő, kifejező tájképet tud festeni vízfestéssel.
2.4.	környezetvédelemre felhívó object	környezetvédelemre felhívó object készítése	Segítséggel (mintakövetéssel vagy algoritmus alapján) objectet tud készíteni különféle tárgyakból, tárgydarabokból.	Figyelemre méltó és kifejező objectet tud készíteni különféle tárgyakból, tárgydarabokból a környezet védelmére felhívó jelleggel.
2.5.	grafika, nyomat, kollázs, festmény, körplasztika, dombormű	Előkészület gyakorlása az alkotótevékenységhez, a tevékenységnek megfelelő tér kialakítása. Grafika, nyomat, kollázs, festmény, körplasztika, dombormű készítése szabadon választott technikával, szabadon választott vagy megadott témára. Az alkotások értékelése.	Egyszerű, három-négy vizuális elemet tartalmazó grafikát, nyomatot, kollázst, festményt, körplasztikát, domborművet tud készíteni kis segítséggel.	Többféle vizuális elemet és elemrelációt tartalmazó érdekes, kifejező grafikát, nyomatot, kollázst, festményt, körplasztikát, domborművet tud készíteni.
III.	MŰALKOTÁSOK	MŰALKOTÁSOK ELEMZÉSE, ÖNMŰVELÉS		
1.	<i>Műalkotások üzenete, elemei, technikája, anyaga</i>	<i>Diaképeken, fotókon és a valóságban megfigyelt képzőművészeti, iparművészeti és építészeti alkotások elemzése kiscsoportos kommunikációban</i>	Kis segítséggel el tudja mondani, hogy szerinte mi a témája a megfigyelt műalkotásnak. Beszélni tud arról is, hogy neki tetszik-e a műalkotás, avagy nem. Véleményét segítséggel meg tudja indokolni.	El tudja mondani, hogy szerinte mi a témája a megfigyelt műalkotásnak. Beszélni tud arról is, hogy neki tetszik-e a műalkotás, avagy nem. Véleményét meg tudja indokolni. Meg tudja nevezni a műalkotás jól észlelhető vizuális elemeit, elemkapcsolatait, közismert anyagát, technikáját.
2.	<i>Képzőművészeti, iparművészeti, építészeti tárgyú, lakáskultúrával, öltözködéskultúrával foglalkozó képek, reprodukciók, albumok, folyóiratok</i>	<i>Képzőművészeti, iparművészeti, építészeti tárgyú, valamint lakáskultúrával, öltözködéskultúrával foglalkozó képek, reprodukciók, albumok, folyóiratok nézegetése, ilyen témájú lapkivágatok, reprodukciók gyűjtése</i>	A tanév során gyűjt legalább tíz képzőművészeti, iparművészeti és építészeti alkotást ábrázoló reprodukciót.	A tanév során gyűjt legalább húsz képzőművészeti, iparművészeti és építészeti alkotást ábrázoló reprodukciót, amelyet csoportosítva el tud rendezni. Gyűjteménye legfontosabb címeit, adatait fel tudja idézni.
3.	<i>Alkotók, alkotói életutak, alkotások</i>	<i>Alkotók életútjának, legfontosabb alkotásainak megismerése, az alkotások származási helyének térképen való megkeresése.</i>	A tanév során megismerkedik legalább két közismert képzőművész életútjának jelentősebb fordulópontjaival, alkotásaival. Jegyzet segítségével az alkotót és alkotásait be tudja mutatni.	A tanév során megismerkedik legalább tíz közismert képzőművész életútjának jelentősebb fordulópontjaival, alkotásaival. Az alkotót és alkotásait önállóan be tudja mutatni.

4.

*Kiállítások, tárlatok,
műtermek, alkotóműhelyek,
alkotóházak*

*Kiállítások, tárlatok, műtermek,
alkotóműhelyek, alkotóházak
látogatása lehetőség szerint,
rajzos jegyzetkészítés a
látottakról*

- a) Tudjon a tanuló természetes és mesterséges formákról kétdimenziós tanulmányt készíteni, levetítve a formák háromdimenziós tulajdonságait (fény – árnyék viszonyok).
- b) Tudjon a tanuló téri helyzeteket megmintázni, legyen képes vizuálisan érzékeltetni a térbeni mozgást.
- c) Ismerje a lokálszíneket, azok keverési tulajdonságait.
- d) Ismerje, és tudja megkülönböztetni a képzőművészet ágait, műfajait.
- e) Legyen képes a természeti környezet vizuális jellemzőit észlelni, és két- illetve háromdimenziós alkotásban megjeleníteni.
- f) Ismerje a testdíszítés az öltözködés vizuális kommunikációs szerepét.
- g) Tudjon a műalkotásokról véleményt mondani, megnevezve annak elemeit, technikáját, tartalmát, ismerje az alkotói életutakat.